Орган Руського Народного Союза в Америці

Свобода

В єдности сила!

SVOBODA

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 19 ЖОВТНЯ 1911. ЧИСЛО 42. VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, October 19, 1911. No. 42.

Звіт

з річного засїдання Головного Уряду Р. Н. Союза, відбувшого ся в Джерзи Сіти, Н. Дж. на днях 5., 6., 7., і 8. вересня 1911-го року.

(Дальше).

81. Балтімор, Мд. Бр. св. Петра і Павла.
82. Ню Александрія, Па. Бр. св. Петра і Павла.
83. Карнеґі, Па. Сестр. „Любов".
84. Кенонсбурґ, Па. Бр. св. Арх. Мих.
85. Гейзелтон, Па. Бр. св. Арх. Мих.
86. Олифант, Па. Бр. Пр. Богор.
87. Ланкестер, Н. Й. Бр. св. Василия.
88. Тонаванда, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла.
89. Сімсон, Па. Бр. св. Арх. Мих.
90. Сентралія, Па. Бр. св. Петра і Павла.
91. Мікісракс, Па. Бр. св. Димитрія.
92. Тейлор, Па. Бр. св. О. Николая.
93. Нюбурґ, О. Бр. св. Йосифа Обруч.
94. Ню Брітейн, Конн. Бр. св. Тройцї.
95. Бівер Медовс, Па. Бр. св. Арх. Михаїла.
96. Пітсбурґ, Па. Бр. св. Йоана Хр.
97. Маріон Гайтс, Па. Бр. св. О. Николая.
98. Шенандоа, Па. Бр. св. Володим.
99. Вілкес Беррі, Па. Бр. св. О. Николая.
100. Мікіспорт, Па. Сестр. св. Ольги.
101. Кенонсбурґ, Па. Сеcрт. Пр. Бог.
102. Клівленд, О. Бр. св. Петра і Павла.
103. Експорт, Па. Бр. св. О. Николая.
104. Перт Амбой, Н. Дж. Бр. св. О. Николая.
105. Найставн, Па. Бр. св. Володимира.
106. Шікаґо, Ілл. Бр. св. О. Николая.
107. Сейр, Па. Бр. Бл. Пресьв. Богор.
108. Ню Йорк, Н. Й. Бр. св. Волод.
109. Елсворт, Па. Бр. св. Арх. Мих.
110. Літсдейл, Па. Бр. св. Петра і Павла.
111. Аллеґені, Па. Бр. св. Йоана Хр.
112. Клівленд, О. Сестр. Пр. Діви Марії.
113. Ню Флоренс, Па. Бр. св. Василия.
114. Донмор, Па. Бр. св. Петра і Павла.
115. Ню Філядельфія, Па. Бр. св. Михаїла.
116. Чісголм, Мінн. Бр. св. Михаїла.
117. Ню Йорк, Н. Й. Тов. „Зап. Січ".
118. Пітсбурґ, Па. Сестр. Пр. Богор.
119. Лейтроб, Па. Бр. св. Михаїла.
120. Сшанґлер, Па. Бр. Пр. Богор.
121. Трентон, Н. Дж. Бр. св. Йоана Хр.
122. Трентон, Н. Дж. Сестр. Пр. Діви Марії.
123. Скрентон, Па. Бр. Пр. Діви Марії.
124. Ормрод, Па. Бр. св. О. Николая.
125. Шікаґо, Ілл. Сестр. Бл. Пр. Богор.
126. Бівер Дейл, Па. Бр. св. Михаїла.
127. Бофало, Н. Й. Бр. св. О. Николая.
128. Лорейн, О. Бр. св. Андрея.
129. Сайкевіл, Па. Бр. св. О. Николая.
130. Пітсбурґ, Па. Бр. св. Фльора і Лавра.
131. Бофало, Н. Й. Тов. „Заокеанська Україна".
132. Мікіспорт, Па. Тов. „Зап. Січ".
133. Нюарк, Н. Дж. Тов. Богдана Хмельницького.
134. Ернест, Па. Бр. св. О. Николая.
135. Смок Рон, Па. Бр. св. Георгія.
136. Карнеґі, Па. Тов. „Січ".
137. Вест Сенека, Н. Й. Бр. св. Геор.
138. Філядельфія, Па. Тов. „Згода".
139. Ойл Сіті, Па. Бр. Усп. Пр. Богор.
140. Юнґставн, О. Бр. св. Арх. Мих.
141. Літл Фалс, Н. Й. Бр. св. О. Николая.
142. Елізабет, Н. Дж. Бр. св. Ар. Мих.
143. Віндбер, Па. Бр. св. Димитрія.
144. Ню Йорк, Н. Й. Тов. Тисьменица.
145. Алтуна, Па. Бр. Пр. Богор.
146. Детройт, Міч. Тов. ім. Січинського.
147. Алентавн, Па. Бр. св. Арх. Мих.
148. Калїфорнія, Па. Бр. св. О. Николая.
149. Вест Сенека, Н. Й. Бр. Пр. Богор.
150. Пітсфілд, Масс. Бр. св. Димитрія.
151. Алентавн, Па. Сестр. Пр. Діви Марії.
152. Гомстед, Па. Сестр. Покров. Пр. Богородиці.
153. Бервік, Па. Бр. св. О. Николая.
154. Донмор, Па. Бр. св. Йоана Хр.
155. Перт Амбой, Н. Дж. Тов. „Запор. Січ".
156. Шефілд, Па. Бр. св. Антонія.
157. Донора, Па. Бр. св. Димитрія.
158. Кріксайд, Па. Бр. св. Петра і П.
159. Геркімер, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла.
160. Джемейка, Н. Й. Бр. св. Юрія.
161. Тавер Сіти, Па. Бр. св. Петра і Павла.
162. Скрентон, Па. Бр. св. Володим.
163. Кріксайд, Па Сестр. Пр. Д. Марії.
164. Н. Гадлей, Масс. Бр. св. Йоана Хрестителя.
165. Шікаґо, Ілл. Бр. св. Петра і Пав.
166. Барнесборо, Па. Бр. св. Йоана Хрестителя.
167. Кумбола, Па. Бр. св. Йоана Хр.
168. Перт Амбой, Н. Дж. Бр. св. Василия Великого.
169. Скрентон, Па. Бр. св. Йоана Хр.
170. Чансей, Па. Бр. св. Йоана Хр.
171. Пітсбурґ, Па. Тов. „Зап. Січ".
172. Фредеріктавн, Па. Бр. св. Йоана Хрестителя.
173. Клівленд, О. Сестр. св. Ольги.
174. Оксфорд Форнес, Н. Дж. Бр. св. О. Николая.
175. Дітройт, Міч. Бр. св. О. Николая.
176. Ню Бурґ, Н. Й. Бр. св. О. Ник.
177. Веґревіл, Алта. Тов. Ів. Франка.
178. Манчестер, Н. Г. Бр. Пр. Богор.
179. Ст. Люіс, Мо. Бр. св. Володим.
180. Скарбо, В. Вір. Бр. св. Петра і Павла.
181. Манвіл, Р. Ай. Бр. св. Стефана.
182. Діксонвіл, Па. Бр. св. Йоана Хр.
183. Сондерленд, Масс. Бр. св. Петра і Павла.
184. Вайтінґ, Інд. Бр. Покрова Пр. Богородиці.
185. Гейзелтон, Па. Бр. св. Кирила і Методія.
186. МекАду, Па. Сестр. св. Ольги.
187. Форд Сіті, Па. Тов. „Зап. Січ".
188. Ґінтер, Па. Сестр. св. Анни.
189. Савт Форк, Па. Бр. Усп. Пр. Бог.
190. Нюарк, Н. Дж. Бр. св. Волод.
191. Трой, Н. Й. Бр. св. Володимира.
192. Геркімер, Н. Й. Бр. св. О. Николая.
193. Ред Стар, В. Вір. Бр. Усп. Пр. Богородиці.
194. Мінneаполіс, Мінн. Бр. Усп. Пр. Богородиці.
195. Пекскіл, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла.
196. Вайтінґ, Інд. Бр. св. Тройцї.
197. Своєрс, Па. Бр. св. Арх. Мих.
198. Порт Джервіс, Н. Й. Бр. св. Арх. Михаїла.
199. Вайтінґ, Інд. Сестр. Усп. Пр. Д. Марії.
200. Сиракюз, Н. Й. Сестр. Непор. Зач. Пр. Д. Марії.
201. Віппані, Н. Дж. Бр. св. Михаїла.
202. Обурн, Н. Й. Сестр. Пр. Д. Марії.
203. Бруклин, Н. Й. Бр. св. Тройцї.
204. Ню Йорк, Н. Й. Тов. „Українська Просьвіта".
205. Емералд, Па. Бр. св. Арх. Мих.
206. Вунсокет, Р. Ай. Тов. „Зап. Січ".
207. Дженет, Па. Бр. св. Димитрія.
208. Кінґстон, Па. Бр. св. Арх. Мих.
209. Картерет, Н. Дж. Бр. св. Арх. Михаїла.
210. Вестчестер, Н. Й. Тов. „Українська Згода".
211. Стейпелтон, Н. Й. Бр. св. Мих.
212. Клівленд, О. Бр. св. Арх. Мих.
213. Байон, Н. Дж. Бр. св. Арх. Мих.
214. Мікісракс, Па. Сестр. св. Надії.
215. Ню Йорк, Н. Й. Тов. „Поміч".
216. Гейзелтон, Па. Сестр. Покр. Пр. Богородиці.
217. Рочестер, Н. Й. Бр. св. Йосафата.
218. Юнґставн, О. Тов. „Сокіл".
219. Бейкертон, Па. Бр. св. Петра і Павла.
220. Шікаґо, Ілл. Бр. св. Петра і Пав.
221. Шікаґо, Ілл. Бр. св. Стефана.
222. Маганой Сіти, Па. Бр. св. О. Николая.
223. Порт Бовклей, Па. Бр. св. Йоана Хрестителя.
224. Белл Валей, О. Бр. св. О. Николая.
225. Деслодж, Мо. Бр. св. О. Николая.
226. Гемонд, Інд. Бр. св. Йоана Хрест.
227. Деррі, Па. Бр. св. Йоана Хрест.
228. Ст. Клер, Па. Сестр. св. Анни.
229. Скрентон, Па. Бр. св. Василия.
230. Монесен, Па. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії.
231. Сентралія, Па. Бр. св. Йосафата.
233. Ню Йорк, Н. Й. Тов. ім. Богородчани.
234. Елізабетпорт, Н. Дж. Тов. „Зап. Січ".
235. Росфорд, О. Бр. св. Михаїла.
236. Ембрідж, Па. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії.
237. Честер, Па. Бр. Сош. св. Духа.
238. Ню Александрія, Па. Сестр. Пр. Д. Марії.
239. Філядельфія, Па. Бр. св. Георгія.
240. Фінiксвіл, Па. Бр. св. Волод.
241. Нюарк, Н. Дж. Сестр. св. Ольги.
242. Ґавторн, Ілл. Бр. св. Михаїла.
243. Вест Пулман, Ілл. Бр. св. Мих.
244. Белфонт, Па. Бр. св. Йоана Хр.
245. Трентон, Н. Дж. Бр. св. Петра і Павла.
246. Кромптон, Р. Ай. Бр. св. Стефана.
247. Вілмінґтон, Дел. Бр. св. Йоана Хрестителя.
248. Ковтесвіл, Па. Бр. Соп. св. Духа.
249. Нантікок, Па. Бр. св. О. Николая.
250. Пітсбурґ, Па. Бр. св. Георгія.
251. Клівленд, О. Тов. „Січ".
252. Нортгемптон, Па. Сестр. Н. Зач. Пр. Д. Марії.
253. Лопез, Па. Бр. св. Петра і Павла.
254. Ню Брітейн, Конн. Бр. св. Петра і Павла.
255. Вест Нютон, Па. Бр. св. О. Николая.
256. Ронко, Па. Бр. св. О. Николая.
257. Спрінґ Валей, Н. Й. Тов. „Українська Просьвіта".
258. Пітсбурґ, Па. Бр. Покр. Пр. Бог.
259. Шікаґо, Ілл. Бр. Пр. Д. Марії.
260. Тейлор, Па. Бр. св. Кир. і Мет.
261. Тейлор, Па. Сестр. Пр. Богор.
262. Ансонія, Конн. Сестр. св. Єлени.
263. Мікісракс, Па. Тов. „Зап. Січ".
264. Джулет, Ілл. Бр. св. Йоана Хр.
265. Тейлор, Па. Бр. св. Арх. Михаїла.
266. Ґлен Лайон, Па. Сестр. П. Д. Мар.
267. Кінґстон, Па. Сестр. Преп. Мелян.
268. Дукейн, Па. Бр. св. Стефана.
269. Іст Шікаґо, Інд. Бр. св. Михаїла.
270. Юнґставн, О. Сестр. св. Тройцї.
271. Трой, Н. Й. Тов. „Зап. Січ".
272. Делано, Па. Бр. св. Михаїла.
273. Гудсон, Н. Й. Бр. св. Йосафата.
274. Юнґставн, О. Бр. св. Пет. і Павла.
275. Перт Амбой, Н. Дж. Сестр. Пр. Д. Марії.
276. Ембрідж, Па. Бр. св. О. Николая.
277. Гартфорд, Конн. Бр. св. Йоана Хрестителя.
278. Вілкес Барре, Па. Бр. св. Васил.
279. Ґлен Кембел, Па. Бр. св. Димитрія.
280. Стакстон, Па. Бр. св. Антонія.
281. Менчестер, Н. Й. Бр. св. Кузьми і Дамяна.
282. Сиракюз, Н. Й. Тов. „Укр. Січ".
283. Обурн, Н. Й. Тов. „Зап. Січ".
284. Ром, Н. Й. Бр. св. Йоана Хрест.
285. Ґлеспорт, Па. Бр. св. Петра і Павла.
286. Лорейн, О. Бр. Преобр. Господа.
287. Карнеґі, Па. Бр. Покр. Пр. Бог.
288. Савт Бетлегем, Па. Бр. св. Димитрія.
290. Клексбурґ, В. Вір. Бр. св. О. Николая.
291. Бруклин, Н. Й. Бр. св. О. Ник.
292. Детройт, Міч. Бр. св. Йоана Хр.
293. Дубойс, Па. Сестр. Покр. Пр. Бог.
294. Мадера, Па. Бр. св. Арх. Михаїла.
296. Ню Кенсінґтон, Па. Бр. св. Арх. Михаїла.
297. Дравосбурґ, Па. Бр. св. Ар. Мих.
298. Голден, В. Вір. Бр. св. О. Ник.
299. Кент, Па. Бр. св. Петра і Павла.
300. Джанставн, Па. Бр. св. О. Ник.
301. Шікаґо, Ілл. Бр. св. Димитрія.

За весь сей час приступило до Р. Н. Союза 23 нових відділів.

(Дальше буде).

E19?

ПРИЄДНУЙТЕ ЧЛЕНІВ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

ОБРУСИТЕЛЇ.

Повість із суспільного житя полїської країни,

Н. ЛАНСЬКОЇ.

*З великоруського переклала ****

(Дальше).

— Я не маю звичаю зачіпати людий по дорозї, а тут як раз... То вже Бог так наслав... Мчимо ми просто до прокуратора, приходжу, він на софі лежить, голова завязана: міґрену має. Кажу я йому: вставайте доконче, мусите їхати! розповідаю коротко, що за річ, а цїлий аж трясу ся. Намовив я його, здоймив він пантофлї і убрав ся. По дорозї захопили ми салдата Більського, аби мати сьвідка під рукою. Я хоть і не юрист, а все дещо второпаю! Однакож, хоть без тху чвалали, а таки запізнили ся: ми лише на ріку, а вони вже коло Щелканова на подвірє до „маршалка" завертають.

— І все пропало? — спитала Тетяна Николаївна з жалем нетайним в голосї.

Іван Тихонович зітхнув свобіднїйше, Соснович хотів щось сказати, але Зиков не дав йому, скрикнувши: — Ще лїпше вийшло, ще красше... Кажу вам, що мене сам Бог провадив... сьмійтесь або як хочете, а таки се правда!

— Говоріть же, Александре Даниловичу!

— Виджу я, що ми тут спізнили ся і кажу до прокуратора: — слухайте голубчику — а вже впав менї инший плян до голови — слухайте, кажу, відвезу я вас до дому, нібито ми санкували ся разом, а ви тимчасом, городами, попри ґімназію, та просто до мене пмигніть: зладимо штучку прекрасну. — Та що ви, питає, хочете робити? — Нічого, нічого, не бійте ся, лише приходіть доконче...

Судія Іван Тихонович так зацїкавив ся, що навіть пересів близше до Зикова, а той випивши свій застиглий чай одним духом, говорив далї: Лишивши прокуратора коло його хати, махнув я до дому і кажу Більському: Слухай, хлопче, скидай з себе жовнїрське убране і затягай сїрак!

А він, знаєте, як перебере ся, то ніхто би його не пізнав, не що, а навіть твар инша.

— Чи то він пантрував, як перед асентерунком жиди забігали до Пшепрашинського задними дверми?

— Він сам!... Він всї тоті штучки доклакно знає, знає як Пшепрашинський Ізакови Марґолї вісім зубів вирвав.

— Господи! — здрогнувши, скрикнула Орлова.

— Не бійте ся, під хльороформом!

— То мусить бути байка! — з косим усьмихом замітив Соснович.

— Байка Крилова! — відповів йому іронїчно Зиков. Але о тім иншим разом. Голубчику, кажу до Більського, іди ти на подвірє до „маршалка", і видиш — показую йому — он тих людий, що мішки з вівсом до шпихлїра заносять, тож зроби так якимсь способом, щоб вони до мене прийшли. — Добре, каже. — Але почекай, не клич їх з проста, але умов ся з ними, нїби перевезти щось такого, що небудь, збреши як там зумієш найхитрійше! — Збрешу, каже, ваше благородіє! — Іди ж! І так зручно потрафив підійти і отуманити їх, що мужики цїлою гурмою, десять мужа, прийшли до мене. Згодив ся він з ними перевезти якісь меблї за два рублї, а меблїв, розумієте, ніяких нема... Приходять до мене, а у мене в кождім покою по сьвідкови, а в кабінетї сам прокуратор з пером в руцї. Перехрестили ся мужики і стоять, дивлять ся на мене. Я веду їх просто до образа — висить там у мене Александер Невський в срібній ризї — перед образом лямпа горить... Умисне для них засьвітив...

— Слухайте, люди добрі, з отої оде стїни дивить ся на вас сам Господь Бог... тож мусите говорити правду, о що вас буду питати.

— Ви так як Наполеон перед пірамідами.

— Біда навчить бути і Наполеоном, Тетяно Николаївна! Приступив я до них з належитою промовою: люди, кажу, памятаєте, як я вас питав, колим вас на ріцї з фірами здибав? — Та памятаємо, пане. — А памятаєте, що ви менї казали? — Та казалисьмо, що овес веземо до „пана маршалка", — відповідають простодушно, не підозріваючи нїчого важного. І тут найдокладнїйше виложили всю річ, а там прокуратор невидимо прислухує ся всему. І ще як! сказали ще, що се не перший раз їздили і не з одним вівсом, але возили і дрова і сїно і збіже і всяку всячину. Одним словом, цїлу перспективу розвернули. От вам чиподрали! Ви може не увірите, Тетяно Николаївна, але ото саме слово я в снї учув: ляг я спати і чую, мов би менї хтось шептав: їх не чиновниками, але чинодралами називати треба. З тим я пробудив ся і на той овес наскочив... Бігме, аж сьмішно, яким чином то менї в снї обявило ся!

— То цїлком натурально, — сказала Тетяна Николаївна.

— Почастував я їх горівкою, — говорив далї Зиков, — а двох рублїв не хотїли приймити: — Ми не заробили, кажуть. Признайте, що за чесність у тих людий! А поставте на їх місце першого лїпшого з наших достойних людолупців! Як люди забрали ся, виходить прокуратор: дивимо ся один на другого і мовчимо. Виджу я, поблїд мій Шольц як стїна, до себе не подібний.

— А що, добродію, як вам здає ся?

— То, каже, лайдаки! І таких бідних людий здирати! За якесь письмо тілько вівса! А Більський із за дверий: йому, ваше благородіє, всего возять: і дров і курий і яєць.

— І бараболю возили! — сказав Ігнатович і забуваючи всяку дисциплїну розсьміяв ся на цїле горло... І бараболю; чи вірите? Встид, ганьба!

Зиков встав і перейшов ся по покою. На хвилю запанувала мовчанка.

— Навіть тяжко повірити, щоби Лупинський міг до того дійти, так низько упасти, — сказала Тетяна Николаївна.

— А колиж то він висше стояв? Я вам завсїгди говорив... Я тих людий духом чую: скоро лиш увійшов до них і побачив всю ту пересаду, все те перекрашуване простацтво, — зараз і погадав собі: хапуга ти, небоже, як кождий людолупець — обруситель; дивно менї лишень, що ви на них не могли пізнати ся! Калобов пророкує йому злий конець: що на лаві оскаржених засяде, єсли не за фальшоване тестаменту, то за якесь инше ошуканьство, — а я кажу, що по наших містах лише таких поважають, лише таким рай і житє! І відсунувши поривисто з перед себе порожну шклянку, встав, говорячи, що треба йому ще у прокуратора бути.

— А він же що вам каже? чи видасть оскаржене? — запитав ся Орлов.

Зиков стоячи в дверех, здвигнув плечима: — їх законів тяжко розібрати; каже, що се не підпадає під оскаржене... А чесний чоловік, та що з того, занадто много параґрафів їм понаписували, тож і попутали ся цїлком.

XVI.

Слава о вівсї надзвичайно швидко рознесла ся по місті, бо Зиков кричав всюди, що Бог допоміг йому зловити „лайдака людолупа" і на другий день через ґардеробу і кухню дійшла до уший „панї маршалкової". Панї крикнула і побігла до мужа.

— Що за підлий той Зиков, Pierre! — І розповіла йому цїлу пригоду з вівсом.

В першій хвили Петро Іванович змішав ся так сильно, що сейчас хотів їхати з міста. То червонїв, то блїд і путав ся як схоплений школяр: овес, прокуратор, мужики, лямпа, Зиков — все то зільляло ся в його мозку в одну страшну гадку, котру виразив він одним словом: попав ся! попав ся! повторяв він в перестраху, оголомшений такою несподїванкою і пив шклянку за шклянкою зимної води. Зимна вода трохи його протверезила: викурив циґаро, післав за Скорлупським і написав картку до судії Івана Тихоновича, котрий уже все знав, все чув з уст самого Зикова і лише ждав часу, щоб заявити свою юридичну компетентність. Оба надійшли зараз. Гадки їх були відмінні. Судія радив видати наперед процес, не чекати, щоб прокуратор видав оскаржене — чого він сподївав ся, хоть Зиков не говорив о тім нїчого, — а Скорлупський радив не вбиватись в амбіцію, а печекати.

— Поговорять, поговорять і перестануть! У нас ще асентерунок не скінчений, — показав він на конскрипції розвернені на столї Петра Івановича. — Коби то його самого цупнути, тогди инша річ!...

„Пан маршалок" значно вже успокоєний, роздумував ще, як має собі поступити, коли довідав ся, що неосторожний ротмістр сам лїзе в сїтку. Іван Тихонович тріюмфував: — А що, я не казав? Треба нам того вхопити ся, викладав він Петру Івановичови. І разом зачали обсуджувати плян заміреного нападу.

Минуло кілька днїв, тимчасом межи сторонниками „пана маршалка" готовив ся якийсь тайний заговор: пан Скорлупський, забувши про асентерунок, бігав скваплпво від дому до дому: судія, Іван Тихонович, завсїгди готовий нести поміч угнетеній невинности, носив ся зі „Сводом законів" цїлими днями, а вечерами ішов до касина уважно прислухувати ся опінії публичній; старий Гусев і прочі члени опіки, готові були в кождій хвили приступати до штурму на даний знак.

— Душко, — сказав Петро Іванович до жінки, — до мене там зібрали ся гостї, може би ти приладила снїдане... — і увидївши входячих справника і протопопа, поспішив їм на зустріч до передпокою, де вже здіймав футро судія Іван Тихонович і чекали члени опіки, не сьміючи ввійти до сальону без запрошеня.

Усадовивши гостий, приступив зараз Лупинський до свого дїла.

— Панове, — зачав він тоном поважним—менї донесено, що ротмістр —

— Ото! — підхопив приємним тенором протопоп, обертаючись до судії і завертаючи полу своєї фіолетової ряси — представте собі, так публично і зухвало!

— Чув я, чув! — з уболїваючою міною перебив йому Іван Тихонович, мов би хотів ушанувати слухи Петра Івановича.

Але сьвященик не зрозумів і говорив далї:

— Говорить, що десять людий перед образом посьвідчили, що овес привезли за дармо... Вони також чули! — кивнув він на справника.

— На власні уха! — обізвав ся тяжко справник терпячий на задуху.

— Чули і ми! — сказав старий Гусев, показуючи на прочих членів: — і готові присягнути зараз...

— Бійте ся Бога, так не може бути, хоть він собі і ротмістр хоть і кажуть, що Рюрикової крови, — говорив гнївно справник.

Петро Іванович встав і оперши ся обома руками на стіл, зачав говорити чувствительно: — я вам дуже вдячний, панове, за вирази щирої прихильности, однакож самого лише посьвідченя на його зухвалї слова недостаточно, треба ще йому доказати, що то з його сторони підле очерненє, треба підвести його під параґраф 7896.

— Параґраф 7897, — поправив Іван Тихонович.

— Так! 7897. Ось, що говоримо ми з Іваном Тихоновичем... Я надіюсь на вас, отче Ілія, на переконуюче слово до громадян Сїльницьких, — сказав Петро Іванович, позираючи уперто на протопопа, мов би стараючись спонукати його.

— Все зроблю, що лише буде в моїх силах, — відповів з повагою протопоп і приложив руку на хрест, що висів у него на грудях.

— Знаємо, отче Ілія, що великий вплив маєте у своїх парафіян.

— Тож на вас покладаємо всї надії! — докінчив Петро Іванович і не даючи протопопови прийти до слова, зачав живо обяснити, як то треба все зробити.

Плян був дуже простий: отцу протопопу випадало не тратячи часу, поїхати до села Сїльники і там переконати людий, що вони нїколи нїчого „пану маршалкови" за дармо не возили і — найголовнїйше — нїчого такого нікому не говорили. Протопоп очевидно вагав ся, поправивши свої кучері на голові, хотів щось відповісти, але увійшла „панї маршалкова" і запросила до снїданя. Всї перейшли до другого покою і там при заставленім столї, не можучи оперти ся горівцї і портвайнови, підлив ся гріхови неправди, до того підподжуваний юридичними відомостями Петра Івановича і судії Івана Тихоновича. Так то була устроєна штука, котра конечно мала знищити цїлий заговор Шольца і Зикова.

— Посьвідчать, посьвідчать все що потрібно! — запевнював піп, ручаючись за своїх парафіян.

— А хто їх знає! може упруть ся і не схочуть, — зауважав прозорливий судія.

— В такім разї ви їх отченьку по свойому настраште, — сказав справник, — гієною огненною, або чим небудь подібним.

— Нї, будьте ласкаві, — перебив йому з належним почтенієм Скорлупський, котрий мовчав до сего часу, — в такім разї можна їм сказати, що гроші, належачі ся їм за овес, ішли на сельську школу, або на якісь инші громадські потреби!

— Нї, іменно на школу! Прехороша штука! — скрикнув весело отець протопоп і стряхнувши широкими рукавами, наляв собі килїшок оковити. — Так їм і скажемо!

— І то цїлковита правда, — сказав без найменшого змішаня Петро Іванович, — шкільна справа обходила мене завсїгди сильно і отцу Ілії відомі всї мої заслуги.

— Готов посьвідчити се перед цїлим сьвітом, — сказав розчулений протопоп, вихиливши килїшок і чуючи, що без причини навертають ся йому до очий слези, встав і зачав прощати ся.

Лупинський випровадив його за ґанок і там ще раз стиснув сильно його руку. А отець протопоп так був розчулений гречностю „пана маршалка", його снїданєм і оковитою, що тут таки на сходках постановив взяти на свою душу не лише мнимі заслуги Петра Івановича в справах шкільних, але і всї такі, котрі так само як школа в Сїльниках істнували лише в уяві тих достойних панів.

Випровадивши гостий, Петро Іванович повеселїв. Але цїлковито успокоїв ся аж тогди, коли довідав ся, що до Зикова приходив тими днями війт з того села, відки був привезений овес і що в імени громади заявив: „що мужики тогди з глупоти наговорили небилицї, а що „пан маршалок" не то, щоби вівса або дров, але й одного зерна нїколи не взяв за всї свої милосерні ласки."

— Я вислухав того Юду, — розповідав потім Зиков у Орлових — і признаю ся, що не витерпів, а таки випхнув його стрімголов по сходах! Годї було опанувати себе зі злости. Вражий син, своїх продав, навіть і серебренників не взяв, за для самого страху рабського.

— Боже ласкавий, до чого довели! — сказала Тетяна Николаївна.

— Лїпше скажіть, до чого самі дійшли, розбійники! — І погрозив кулаком.

— А того самого вечера сказав Колобов Орлову, що „пан маршалок" заскаржив Зикова за образу чести.

В місті розпочав ся процес.

XVII.

Петрови Івановичеви Лупинському якось послїдними часами не вело ся. Не встиг він привести до ладу справу з вівсом, потягнувши перед суд ротмістра Зикова, коли в „Тижневім Вістнику", в котрім попередно описувалась справа соснівського бунту, появила ся допись о асентерунку.

На цїле місто приходили лише два примірники „Тижневого Вістника", тож те число хапали з рук до рук; декотрі навіть відписували собі допись і Іванови Тихоновичу удало ся допερва в вечер забрати розшарпаний нумер і післати Лупинському.

Петро Іванович, довідавшись від Гусева, „що в ґазетї щось знов єсть", нетерпеливо хотів дізнати ся, що там надруковано, але удавав, що цїлком такою дурницею не інтересує ся; однакож інтересував ся так сильно, що готов був дати Бог знає що, щоби лиш прочитати скорше. Нарештї надійшла та хвиля: увидївши судейського слугу з папером в руцї, аж забув о своїм достоїньстві і вибіг на ґанок.

— Давай сюда, давай! — заговорив, не вислухуючи пересиланих поклонів. І вхопивши ґазету, побіг борзо до хати.

(Дальше буде.)

Кільна слів до статі „Хто на тім потерпить".

В 41-ім числі „Свободи'' читаємо дуже раціональну статю „Хто на тім потерпить?" Я хоч[у] її лише кількома словами доповнити, а властиво висказати яснійше гадку автора згаданої статі.

Хто на тім потерпить? — Се-ж очевидно, що лише члени поодиноких, роздроблених орґанізацій. Але Ви, шан. дописувателю, у своїй статі лише падькаєте, оперуєте фразами, як: „схаменіть ся", „пробудіть ся", і т. п. та кажете, що зле діє ся. Се однак не штука показати, що в якімсь орґанізмі єсть хороба, але **зарадити на сю хоробу**, от в тім лежить штука!

Чому-ж Ви не покажете якої можливої дороги, щоб направити се зло? Я думаю, що се цілком можливо.

Знаємо всі дуже добре історію розбитя старої орґанізації, і основанє нового Союза; тямимо тодішні обставини, та бачимо, якими дорогами пішли ті поодинокі орґанізації; в результаті обі сї дороги майже сходять ся.

Старий Р. Н. Союз не зістав греко-католицьким, а сеж було одинокою причиною розбитя.

Тепер утворив ся „Союз № 3'', і всі сьвященики, переносячись там із старого Р. Н. Союза, заберуть із собою § 193, примушену сповідь, греко-католицизм на папери, і всьо, що їм потрібне; зістає ся чиста народня орґанізація, якою єсть і новий Союз. (Тут шановний автор помиляє ся о стільки, що **не всі** наші сьвященики ставлять клерикальний інтернаціоналізм висше всенародного добра і тому не **всі** вони мають на совісти розбитє Р. Н. Союза та заснованє „Союза № 3"; по тій причині і не всі вони потребують кидати народну орґанізацію. — Пр. Ред.).

Одже що нам тепер зробити? Завести добрі зносини між обома орґанізаціями, розпочати переговори між голов. урядниками обох орґанізацій, **і в як найкоротшім часї злучити оба Союзи** в одну сильну, велику, народню орґанізацію; а тоді скажемо „ми схаменулись і пробудились."

А всяку чорноризу, протинародну погань, (не маю тут на думці чесних, народолюбних сьвящеників), котра стоїть в поперек дороги народнього розвою, народних змагань, та народнього самопізнаня, — прогнати проч із всїма їх поплечниками до „Союза № 3" — тоді буде нам гаразд!

Я думаю, що се цілком можливе. Апу, патріоти! Возьміть за перо, та киньте по кілька своїх слів в тій справі до „Свободи" і „Народної Волї", а я лише додам, що той чоловік, котрий би до сего довів, був би справді „великим чоловіком для американських Українців", — бо не штука ушкодити, але направити штука.

Член старого і нового Союза.

Д Стефанович.

Уривок з дневника

Не знаю длячого, як раз сьогодня прийшли мені на гадку сї тяжкі хвилї, коли то я ходячи по Берлїні, плакав гірко, проклинаючи вселенну.

Се мабуть задля того, що сей обідраний, нужденний старик простягав до мене мозольну руку, сьвітив безстидно голим тілом, просив милостині.

. . . .

Усе, усе пригадують ся мені сї тяжкі дні, як лиш тільки спостережу обідранця-жебрака, або босоногого волокиту.

Я утікаю від него, горджу ним, однак дуже добре його розумію, бо мені тоді пригадують ся хвилї проклятя.

. . . .

А були се хвилї останних мрачних днів осени, були се найтяжші дні в моїм житю.

То був час, коли я глядав занятя-роботи, коли то я примирав з голоду.

Опущений, без феника при души, у знищеній одежині, в подертих черевиках, — в такім то стані я прибув з Маґдебурґа до Берлїна. Смертельно змучений такою довгою мандрівкою, голоден до безтями, прямував я чудовою Шарльотенбурською алеєю в столицю Німеччини.

Як тяжко, болючо було тоді души моїй, який тяжкий тягар давив мою грудь.

Сонце зайшло, оловяні, непривітні хмари залягли околицю, тисячні лямпи розливали моря сьвітла.

Я був так виснажений душево й фізично, що взагалі нічо не могло звернути моєї уваги, нічо не могло заінтересувати мене. Я не бачив сьвітла сих тисячних лямп, а навіть не відчував уже свойого власного єствованя.

Моя полиняла, промокла одіж пригнобляла мене ще дужче.

Але що ж я мав робити? Яж прецінь 3 тижднї був уже без роботи, що гірше, майже цілий тиждень без теплої страви.

А передімною була ще така далека, така недосяжна дорога-мета.

Сей великанський рух, тисячні товпи прохожих, свист автомобілів, туркіт повозок, веселі сьміхи, звуки музики в-ресторанах Тірґартену,—усе те дісгармонізувало мене та никло в глухій, обширній бездні моєї душі.

Але, чи я міг собі усе те скомплікувати, зобразити?

Ні, ніколи!

У мене була така порожнеча в голові, так рвались останні нерви, так тяжко на души було.

. . . .

Я йшов, а радше волік ся. Мені ставало млісно, я чув заворот голови та знав тільки се, що мої сили вичерпані, що прийдеть ся скінчитись. А сей рух скажений, сї веселі погляди прохожих, щасливі усьміхи безжурних, те все доводило мене до крайности.

Я ховавсь що раз то більше в тїнь дерев, щоб оминати людий, щоб не дратувало мене їх щастє, щоб також і вони не бачили моєї муки.

Здавалось мені, що очи усеї вселенної були звернені на мою полинялу одіж, на мої майже босі ноги.

Чи воно дійсно так було, не знаю; але не можу нинька перечити, щоб в такім положеню я міг кого незаінтересувати, а особливо сторожів безпеченьства.

Я оминав усїх і усе. Хотїв скрити ся перед цілим сьвітом, а радше усе що жило, сторонило від мене. Певно моє житє соромило людий, мій вигляд споганював їхнї естетичні почуваня.

Менї так тільки здавалось; я не міг уже як слїд сего заналїзувати.

Я знав тільки се, що я єсьм уже в Берлїнї, в тім самім Берлїнї, котрий я нераз так хотїв пізнати, про котрий так богато говорять, котрий громадить в собі тільки краси, житя та голодової смерти. І я не міг перечити сего, що він не буде моїм гробом. Я постановив собі тут лишитись, бо на дальшу мандрівку не було у мене сили, не було охоти. Мене опанувала гадка, що тут мушу дістати роботу, що може ось завтра змінить ся моє положенє, що чейже найду яке средство, щоб прокормитись.

Нинька сьмію ся із за сеї моєї наївности.

Чому я якраз так думав? Мабуть тому, що я був тоді майже ненормальний, що я конав з нужди та горя.

Не хотїв я знати сего, що тут, в Берлїнї, в сїм мори капіталів, роскошей, богацтва, прийдеть ся менї десь в тїснім кутику Тірґартену, або в корчах Шарльотенбурської алєї, далеко від чуйного ока власти, заночувати в голоді і холоді.

Я минув алєю Побіди, сей шпалїр постументів, лишив памятник Бісмарка, і доволїк ся до Маґдебурської брами. Звідси тягнесь улиця „Під липами". Тут зачинаєсь великий сьвіт, сьвіт аристократів.

І чого я без найменшої потреби йшов сею улицею? Був прецінь вечір. Я не міг нічо ніде дістати. Яж шукав роботи, а в сій порі, та в тій околици міста, се безусловно неможливе. І дійсно. Чим більше я мучив ся, тим більше переставав вірити в се, що я можу якебудь занятє дістати. Я зачав пригадувати собі, коли то я виходив з нічим може зі сотної фабрики.

Чиж тут, в сій осінній порі, підчас кріви, малоб змінитись? Чиж тут, де сотки таких як я, ждуть на роботу, а принайменче удають, що ждуть на неї, мавби якраз я її дістати? Се дурниця, і я знав про се, однак я йшов з сею гадкою, бо мусїв чейже щось думати.

На перехрестю Театральної та Замкової вулиці спинив мене поліціянт, питаючи, хто я та звідки. Я пояснив йому, що працюю в одній з фабрик Шарльотенбурґу, та подав видуману, може в цілій Німеччині не істнуючу адресу, зазначуючи, що я зблудив. Він на підставі сеї адреси спровадив мене дуже чемно на добру путь, та найсовіснїйше поучив, як дістатись домів.

Се мене припровадило трохи до рівноваги. Я поплїв ся вулицею Фридриха, в напрямі площі Александра. Утома та голод валили мене з ніг. Я міг кождої хвилї впасти. Ідучи, я дуже часто ударяв ся о стовпи електричних лямп і заточував ся як пяний. Публичні дївчата, котрі на сїй улици мають свої жилища, сьміялись з мене; на мою адресу посипались найогиднїйші дотепи улиці Фридриха.

Мене душив жаль, чому то я не віддав ся в руки поліціянта, чому то я не сказав йому сьвятої правди. Він видававсь менї дуже добрим, сердечним.

Дальше я іти не міг. В парку на площи Александра упав на лавку. Здавалось менї, що вже усі фізичні сили ся тяжка дорога та нужда виссали з мене. Передомною памятник Шілєра та Ґетого, а дальше Ерос і Психе. Які на причуд гарні сї різьби. Кілько там житя в сїм марморі, кілько надії, щастя. А моя душа в тїй хвили, які тяжкі муки переживала, яке горе тяжке давило мене.

Ся чудова гармонія постументів, сї гарні, сердечні усьміхи русалок, що окружають басен, ся божеська статуя Психе — лагодили мій біль, цілували мене усточками забутя, обливали чаром надії. Я щораз то більше камені́в, западав в просонє тяжких хвиль на се мабуть, щоб збудили мене проміня сонця кращої долї.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба все́гда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса: „SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Зміняють ся часи — і люди.

Якось на днях з'їхали ся в Скрентон, Па. головні урядники від „Союза № 2". Важка жура похилила їхні спини, а чорні думки гайворонем так і обсіли мудрі голови „батьків народу." Бо і не буденна справа приневолила їх з'їхати ся: вони мали винайти лік на небабиску недугу, бо лік на гіпнотизм! Господи Боже! — закличе певно дехто. А се що за така слабість?.. Ой так, люлонькове, се слабість і небезпечна і дуже штудерна; вона для „Союза № 2" тим страшнійша, що на ню захорів сам пан редактор. Ось послухайте.

Сі, що відвочили від нашої орґанізації і заложили собі „Союз № 2," усі горлали, що зробили се тільки для того, що наш Р. Н. Союз є „попівський, клерикальний, гр. катол.", словом: всякий, лиш не народний. В орґані Р. Н. Союза народ не має місця, бо там „піп є цензором," і т. п. і т. п. Се все мало змінити ся з настанем „Союза № 2".

І змінило ся. Р. Н. Союз позбув ся цензора, в його орґані народ може забирати свобідно слово, без обиняків висказувати, що його болить, що гнете і давить. А в орґані „Союза № 2"?...

Там пана редактора „Народної Волі" загіпнотизував олифантський піп, що хоть не вибраний конвенцією, став дійсним, неограниченим цензором орґану „новосоюзовців." І тому то, коли „Свобода" веде важку борбу за потоптані народні права, коли вказує людови путь істини, то орґан усїх тих, що взяли в свій монополь оборону народних прав, що оголосили себе патентованим патріотами та всякими „істами", пише такі революційні статї, як „Історія кужелї", „Смішне", „Медицина у Китайців", „Ювилей ложки і вилок", і т. п., а про дїйсне, пекуче народне горе — ні ду-ду...

А се все тому, бо редактор зістав загіпнотизований. І тому то у важкій журі головні урядники „Союза № 2" стали думку думати у городі Скрентонах і видумали таке: той, що заким став редактором „Народ. Волі", поперед просив, та і дістав, на се грішне діло розрішене з висше, той, що тепер дав ся так загіпнотизувати, що ні вусом не моргне, той псує нам, себто урядникам від „народного" „Союза № 2" бізнес; бо ми інакше горлаємо, а він інакше зовсїм пише, а зглядно нїчо не пише. Гіпнотизм дійшов вже до такої стадії розвою, що на нього нема иншого ліку, як приложити ногу в то місце, відки виростають ноги. Ба, легко було головачам від „Союза № 2" таке думати, але тяжко прийшло ся виконати. Бо пан редактор став окунем і заявив, що його вибрала гаррісбурська конвенция і тому він свище на всї уряди і всїх урядників. Почувши таку милу промову, панове головні урядники наперед усї гуртом глянули на пана редактора, потім подивив ся один на другого, а потім сконстатували, що їх є за мало, аби винайти успішний лік на гіпнотизм пана редактора, тай ще потім взяли пакунки в руки, і похнюпивши у діл голови, поманджали у свояси. По дорозї хтось шепнув їм, що 1000 голов все таки мудрійші, як три, і вони втішні з виходу, зложили тягар з своїх плечий, і полишили усїм своїм відділам вольну волю ломити собі голови над тим, як вилїчити свого редактора з гіпнотизму.

Пан редактор — звичайно, мудра голова — відразу пронюхав письмо носом, та став оглядати ся за насупним по Олифанті. Маючи могучого союзника в духовнім цензорі „Народної Волї", він вдарив на „ національні" окопи пана головного орґанізатора. Сей побачивши, що його патріотизмови тепер доконечно прийде ся скорчити, бо доходки помаліють, зверещав під небеса, і далї на редактора. В вивязавшій ся борбі відломок гальб.... чи там бомби поцїлив невинного олифантського корчмаря в чоло, і він тим так озлобив ся, що сейчас перервав дипльоматичні зносини з редактором. На сїм всїм найгірше приходить ся терпіти бідному експедиторови „Народної Волї", бо сидить на бомбі, що туй-туй має експльодувати; та тому бє ся з груди, відмовляючи молитву Давида.

А що ви на се, панове члени і членкинї „народного Союза № 2? Зловили вас на патріотично-крикливу приману, інтриґами відстрашили від рідної орґанізації, що протягом 16 літ була вам за рідного батька і неньку на сїй чужині, і завели вас — — у болото. Ваші статї і дописи цензурує той, що навіть не є членом вашої орґанізації: над вашим потом і кервавицею жерує ся ті, за якими нема нїяких заслуг, хиба лиш моцні груди та широкий рот; ваш орґан боронить вас статями про ювилеї вилок та ножів, та всякі кужелї; ваше добро і честь запродують за кусник козбаси ті, що ви їх поставили своїми сторожами. Гляньте на сю, окричану вашими горлачами „греко-католицьку Свободу" та на вашу, нібито „народну" „Народну Волю", і порівняйте обі часописи. А потім судіть здоровим хлопським розумом. І побачите, де є правдива народня робота, а де крикуньство і фарисейство; де є дійсна борба за народне добро і права, а де боротьба о кусник кости; де є живе житє, а де побілювані гроби.

А розібравши усе те, скажіть крикунам від Союза № 2: Досить вже кирини! Або сповняйте свій обовязок, або руки прочь! Бо дурити себе і водити за ніс, як до сеї пори, ми дальше не позволимо!

І деж тут бізнес?

(Статя надіслана).

Менї нераз приходило ся почути від наших людий, що наш епископ С. С. Ортинський, не є щирим народолюбцем та Русином, бо він зовсім не дбає про наші народні справи, а тілько пильнує своїх особистих „бізнесів".

Після моєї гадки воно трохи не так. Бо чиж можна назвати усї ті інституції та орґанізації, позакладані епископом Ортинським, бізнесом? Правда, він їх позакладав, а люди не мали більш нічого робити, як лиш посилать гроші, гроші і ще раз гроші. Тимчасом з тих гроший капнуло дещо, а дальше, як людиска „заштапували", то нї в зад нї в перед. Не хотять давати і кінець. Ну, і скажіть менї, чи се є бізнес?

А впрочім, щоб всякому ще яснїйше стало, що епископ не робить нїякого бізнесу, перейду усї заложені ним інституції „по пунктам".

1) Товариство „Просьвіта". Епископ скликав людий на віче до Філядельфії; прибули численні делеґати майже від кождої нашої парохії. На віче пускано однак лише самих щирих патріотів, бо епископ з обави, аби не залїз на віче якийсь „неблаґонадьожний" та не покиринив починаючого ся дїла, поставив на дверях поліцію, яка досить енерґічно сортувала „вівці від козлів", що аж трох, таки філядельфійських делеґатів, хоч і вони почували ся щирими Українцями, не пустила на віче. І завдяки таким средствам осторожности, віче відбуло ся без припадку, а на нїм ухвалено цїлу купу усяких резолюцій: вибрано епископа предсїдателем, віддано йому в руки касу, (касієром вибрано кого иншого), а секретаром з уряду мав бути кождочасний катедральний дякоучитель. Зібрано дещо гроша таки на самім вічу, а і по вічу дехто жертвував свою лепту. І почала ся невтомима, муравлина робота. Наказний секретар „Просьвіти" д. Андрейко, (він був тодї власне катедральним дякоучителем) сейчас виладив спис книжок щось за 100 долярів і сї книжки мали стати основою ухваленої на вічу бібліотеки. Спис сей заслав д. Андрейко до Львова, до книгарнї. Там однак показали ся люди так малого патріотичного духа, що нїяк не хотїли післати книжок, не одержавши поперед за них гроший. І книжки лежали запаковані у Львові кілька місяців. Тимчасом епископ набрав переконання, що наш народ зовсїм не вміє чи не хоче читати, і тому узнаючи, що гроші видані за книжки для народа суть страчені, не хотїв їх дати д. Андрейкови, аби сей післав їх куди треба. І на тім скінчала ся вся „Просьвіта" в Америці.

І чи винен тут епископ, що наші люди не вміють і не хотять читати? Та пощо зводити стільки крику у „Свободі", питаючи, де подїли ся гроші, зложені на „Просьвіту"? Прецїнь кождий про се знає, що тут в Америці, хто дасть щось раз кому, то вже не має більше права упоминати ся о зворот того. Отже де-ж тут є бізнес?

2) „Епископ заінтабулював катедру в Філядельфії на себе, як свою особисту власність". Зовсїм природно, бо він її купив за свої власні гроші, отже вона є виключно тільки його власностю. А що люди складають на катедру гроші, сплачують затягнені на ню довги, сего зовсїм не можна назвати бізнесом, бо-ж епископ не міг прецїнь заплатити усеї готівки від разу, а завзиваючи людий до складок, робить навіть патріотичне дїло, бо люди, помагаючи йому, учать ся примінювати в практицї гарний клич: „Всї за одного..." — (чи додаток: „один за всїх" був би тут раціональний, сего вже не знаю). А дальше, що кому до того, як епископ ґаздує у своїй власности. Хочеш йти до церкви, то заплати, що тобі каже ся, а як не маєш, то махай звідки прийшов, хотяйбись і десять лїт платив там парохіяльне. І чи то можна назвати бізнесом?

3) „Семинар і фарми". Куплено в Вірджінї фарму і на нїй заложено і посьвячено угольний камінь під семинар. І сей камінь стоїть так до нинїшного дня. Вправдї люди зложили трохи гроша, але його є ще за мало, а з посьвяченого камени нїяк не хоче семинар сам вирости. Та і околиця не є конче відповідна. І сї фарми продає ся тепер нашим людям. Але чи їх продає може наш епископ? Зовсїм нї. Їх продає такий маленький, чорненький чоловічок, добрий бізнесмен, що й рідного тата продавби за „комішен". Ну, і деж тут є епископів бізнес?

4) „Виґравка дому на льотерії". Що тут богато говорити? Епископ купив дім за свої власні гроші, та знаючи, як наш народ бідує, що ледви кінцї зводить до купи, а не то, щоб міг думати про купно власної хати, хотїв бідакам помочи в набутю легким коштом не то, щоб хати, але цїлісенької каменицї. І тому казав набити цїлу купу тікетів, і далї їх розпродувати. Але не сам — борони Боже! Колиб розпродало ся було усї тікети, тодї мало відбути ся тягнене і якийсь щасливий сарака бувби нараз став властителем каменицї у Філядельфії. Однак тікетів розпродано дуже мало, тому тягнене не відбуло ся. Гроші за тікети декому звернено. Але позаяк не богато людий впімнуло ся о їх зворот, тому оставші ужито на закупно „Сирітського Дому".

5) „Сирітський Дім". На сю цїль посилали ся обильні датки і за них куплено два прегарні доми, положені при одній з головнїйших вулиць Філядельфії. Сї доми стояли пару місяців порожні, ждали — виглядали сиріт, та на дармо. А позаяк доми не могли по всяк час стояти порожні, та вижидати на сироти, які не хотїли чогось самі приходити, тому епископ, а властиво його брат, винаймив один дім Нїмцеви, а другий Жидови. На тих домах є однак ще великий довг, який конче треба виплатити, і тому на сю цїль належить дальше збирати гроші. А як хоть одна сирітка трафить ся на широкій американській Руси, тодї сейчас усуне ся жида, щоб зробити для неї місце.

І чи кому то шкодить, що оба сї доми записані на власність епископа, хоть нарід на них складаєсь? Чи колиб сї доми були власностю народу, сталоб хоч кріхітку лекше тим сиротятам, що колись у них мають мешкати? Або чи може епископ винен, що нема до сих пор сиріт? Отже деж тут є бізнес?

6) „Союз No 3". Кождий щирий Русин-патріот в Америці старає ся наш народ орґанізувати. Так і епископ, як щирий Русин, старає ся з'орґанізувати усїх Русинів. Вправдї є вже у нас два Союзи, себто „старий" і „молодий", але се не є ще достаточним арґументом проти того, аби не міг повстати ще і „наймолодший". Навпаки! Де є місце для двох, там може притулити ся ще й третій. А і для людий буде лекше, як в кождім з них буде не більше як по 50 членів. Менче людий, менча небезпеченьство, що котрийсь з них помре, а тим самим і менчий розмет. Чи не моя правда? А до того в обох перших Союзах суть ще і деякі хиби. От хотьби примір взяти їх статути. Сї статути поухвалювали собі хлопи, що не мають нїякого образовання, люди, без понятя про се, як належить собою рядити, а яких нерозум найлїпше видно хотьби з того, що вони не змогли здобути ся навіть на таку просту річ, як настановити у себе досмертного предсїдателя, касієра, контрольну комісію і всїх іних радних, — в одній особі. Вправдї у „старім" Союзї є щось 15 тисяч членів, але вони всї полїзли туди лиш тому, що не було більше подібних орґанізацій. А тепер „Союзів" буде більше, —

вибирай, що угодно. А зі всіх таки „Союз No 3" буде найгарнійший: не треба буде скликати конвенцій, бо епископ сам поназначує усіх урядників, а котрий з них не буде справувати ся як слід, того ногою тай за двері. А член, що не послухає чого, сего також ногою, і за двері. А зрештою, пощо члени мають мати якесь право? О. Орун, учений чоловік, і тому він на якійсь вже підставі написав тому пару тижнів в „Заокеанській Руси", що наш нарід не доріс ще до того, аби міг сам собою рядити. Коли отже чоловік з університетським образованєм ніяк не годен рушити ся без наставника, то щож доперва говорити про звичайного смертельника?

Кінець кінцем, для кого статути „Союза No 3" виглядають не по нутру, того ніхто не буде туди тягнути. Отже-ж, який тут бізнес робить епископ?

7) „Цвинтар в Філядельфії". Купив епископ кусник фарми і зробив з того цвинтар для Русинів в Філядельфії. Тому пару тижнів власне, як він посьвятив руський і польський цвинтарі, бо то вони оба в купі. І знов знайшли ся люди, котрі говорять, що той цвинтар купив епископ на „бізнес", бо і його записав на себе, хоть купив за парохіяльні гроші. Пустий сьміх збирає чоловіка, чуючи таке. За які парохіяльні гроші? За гроші котрої парохії? Де тут є яка парохія? Який тут хто коли робить рахунок з грішми? Або хто має право його робити?... Церков є власність епископа. Епископ кого хоче, того назначує збирати від людий в неділю гроші. Сї колєктори мають зібрати лиш гроші, та всипати їх до коша Йосифови, і по всім. Тих гроший не можна рахувати парохіянам, бо і яке-ж вони мають до них право? Сї гроші суть епископа, а їх заплатили люди за се, що він позволив їм помолити ся в своїй церкві. І за ті епископські гроші епископ купив цвинтар, отже і сей цвинтар є його виключна власність, і всякому до нього засі. А хто вмре, того мусять десь поховати; отже чи не ліпше дати заробити свому, як якомусь Айришови? А зрештою, цвинтар і так не буде епископів, лиш громадський, бо на нім буде прецінь громада похована.

Но, і який тут є епископів „бізнес"?

Прихильний.

Насильство чи провокація?!

Jersey City, N. J.

Заледво один тиждень минув, як скінчила ся в „Свободі" статя п. з. „Голоси люду в справах церковних і парохіяльних", а була вона аж в трех числах нашої часописи, і були там дуже вірно описані факти, з житя нашої джерзисітської громади, хоть в значнім скороченю, — як опять треба брати за перо і описувати дальші подвиги та поступки нашого „примірного" пароха.

Неоден міг думати, що по опублікованю наведеної висше статі, прийде до якогось порозуміня, що чейже наш епископ надумає ся і зверне людську власність тим, котрим вона належить, що може забере немилого та зненавидженого через нарід дотеперішного нашого сьвященика о. Улицкого і настане вкінци бажаний спокій.

Однак стало ся інакше, стало ся щось такого, що в цивілізованім сьвіті ніколи не лучає ся. І щож іменно стало ся? Чи може о. Улицкий скликав знов який мітінґ і чи знова побито наших людий, як перед пару тижнями, на самого Чесного Хреста?

Ні, тепер стало ся щось гіршого, щось обридливійшого: поповнено простe насильство над правами бідного народа.

Ото в суботу, дня 14-го вересня с. р. о год. пів до 11-ої перед полуднем о. Улицкий при помочи 4-ох полісменів, двох констаблів, двох адвокатів і двох шлюсарів розбив церковні замки, щоб в імени руського епископа обняти в своє посіданє парохіяльне добро.

І справді, прийшовши під церкву, не хотілось вірити, аби нахабність сьвященика могла сягати до того, щоби аж розбивати церковні замки. Однак факт остав фактом. Всї колодки від фірток лежали на земли поперетинані, поломані, тай навіть виділисьмо одну шибу висаджену з дверий, а то на то, що отчик, не могучи дістатись до середини храму без ключа, розказав вибити шибу, щоби лекше і скорше дібрати ся до внутрішних замків. За таке „геройське" діло попав о. Улицкий в колїйю з карним параґрафом і зістав арештований. Люди зібрані в часї розбивання замків не могли порозуміти, як може сьвященик, котрий з хлопа жиє, так його рабувати. Аж плакали бідні парохіяни, видячи таке насильство свого бувшого пароха.

О 11-ій годині скінчено розбиванє замків. О. Улицкий з своїми висше згаданими помічниками засів в церковній галї і уперто мовчав, роздумуючи мабуть над тою нагородою, яка його чекає в небі, за його „побожні" вчинки. Журив ся бідачиско тим, що замків до неба не так легко розбити...

Сейчас зателєфоновано по парохіяльних лоєрів, щоби прибули на місце і зарядили арештованє винних, бо візваня п. Т. Лабовського, предсїдателя церковного комітету полісмени не услухали і винних арештувати не хотїли. О. Улицкий під сторожею полісменів і констаблів, гейби в оточеню „ангелів хоронителів", просидів в церковній гали до 11-ої години в ночи. Тоді доперва удало ся парохіяльним адвокатам дістати від властий позволенє арештувати сьвященика. Як-же хорошо представлялась та сцена, коли о. Улицкий машерував до поліційного корту в оточеню тих, котрі його цілий день стерегли... Тай ту вечерю, котру сарака мав спожити в церкві, мусїв спожити де инде...., а він — треба знати, — був приготований сидіти під церковою цілу ніч!

Просьби церковного уряду, щоби о. Улицкий замків не розбивав, тай щоби з церкви уступив, не услухано.

По розбитю замків адвокати о. Улицкого пішли до властий виробляти „Injunction", себто таке позволенє від корту, котре мало доказати, що нарід не має права розпоряджати о. Улицким і його „ангелами хоронителями", і що він є виключним власником тої церкви. І дійсно, о пів до 11-ої в ночи його адвокати явились „на полю борби" з таким позволенєм в руках. Тимчасом, коли о. Улицкий уважав себе певним побідником, адвокат парохіяльний витягнув з кишенї варант і на підставі тогож велів о. Улицкого арештувати. Якеж тепер розчарованє наступило!

Бідний душпастир не міг собі здати з того справи, але параґраф параґрафом... йому мусить повинувати ся кождий і о. Улицкий рад не рад — помашерував на поліцію. Парохіяльні адвокати не ограничились на самім арештованю сьвященика, але постарали ся також доказати, що о. Улицкий не має права брати церкви в посіданє. Вони вистарались о „Injunction", і на другий день, в неділю, коли то о. Улицкий, будучи певним посїданя церкви, ішов в оточеню поліції до „своєї власности", парохіяльний адвокат заступив йому дорогу, відчитав в голос свій правний акт і передав його в руки о. Улицкого. Бідачиско з початку не хотїв приняти, але коли иншого виходу не було, приняв і таки з тими самими полісменами пішов домів, не ставувши навіть ногою на церковний поріг.

Сором і ганьба такій людинї, яка руководить ся такими „культурними" способами, аби здобути людське майно на свою власність! І чиж можна се назвати культурністю?

Тай в додатку в анґлійських ґазетах в 16. вересня с. р. розтрублено, що нїби тут в Jersey City має бути дві партії; що нїби о. Улицкий має тут досить таких, котрі хотїли би бути римокатоликами, а тілько тих кілька одиниць, що йдуть з урядниками церковними, не дають і не позволяють тамтим, т. є. прихильникам чи вірникам о. Улицкого, стати ся „правдивими" католиками. І чи се правда?

Ні! Се найогиднїйша лож, якою може послугувати ся тілько людина в єзуїтській школи, людина, котрій втолочено в голову звісне „моральне" правило: Ціль осьвячує средства, себто кожде средство, що веде до наміреної цїли, є добре і осьвячене. Не даром то писало ся недавно в „Заокеанській Руси", що: В борбі з нечесним лиш нечесне оруже дає побіду! Таким то оружієм послугує ся в борбі з своїми парохіянами і Всч. о. Улицкий.

А. Ш.

Допись із Сянока в Галичинї.

Якраз минув один рік єствованя „Бурси ім. Т. Шевченка в Сяноцї". — Без своїх капіталів, без більших сум, сьвідомі Українцї змогли утримати 20-ох питомців, які платили по 5, 10, 12, а лиш деяк по 20 корон через цілий рік. А заслуга в тім, не так тої горстки патріотів Сянїччини, як загалу, який щиро поспішив з меншими і більшими датками, щоби лиш осягнути ту позицію, для нас незвичайно важну між ряною кацапщиною, утримати! Не остали позаді і свої щирі зза моря патріоти. Ото охочо кинули ся за збиранє поважних лепт на нашу сяніцьку бурсу ім. Т. Шевченка і зложили на руки д. Йосифа Ялечка з Вільхівець, тепер замешкалого в Ramey, Pa., квоту 300 (словами: триста) корон. Честь і слава най буде всїм, які причинили ся своїми складками до так поважної суми! Не забуваймо й надальше про нас. Що хто зможе, най шле на руки касієра Комітету Бурси Вп. п. Радника Івана Пеленського в Сяноцї, а причинить ся до дїла доброго і важного не лиш для нас тут в Сянїччинї, але також і для цїлої суспільности, яка пильно глядить на відродужуванє ся Сяніцької землї із просоня і на її бориканє ся з кацапською язвою!

В Сяноцї дня 15. вересня 1911.

За Виділ:
Іван Пеленський,
ц. к. радник судовий.
Іван Франчук,
проф. гімназ. в Сяноцї.

ВІДПОВІДЬ
парохіяльному Комітетови гр.-кат. церкви в Ню Йорку на його запрошенє.

Товариство „Запорожська Січ" в Ню Йорку, від. 117 Р. Н. Союза, на своїх квартальних зборах, відбувших ся дня 14. жовтня с. р., порішило не брати участи в посьвяченю гр.-кат. церкви в Ню Йорку в день 22. с. м., а то із слїдуючих причин:

1. Позаяк парох гр.-кат. церкви в Ню Йорку, Всч. о. декан Підгорецький відносить ся завсїгди ворожо против згаданого Товариства, на що суть численні докази.

2. Позаяк із статї „Кріваве сьвято Воздвиженя Чесного Хреста в Jersey City, N. J.", поміщеної в 40. числї „Свободи", показує ся аж надто ясно, що верховна власть руської церкви в Америцї толєрує непрактикованї доси поступки своїх сьвящеників, які самовільно допчуть народні права і слушні домаганя люду, і позаяк тих нелюдських поступків нюйорський гр.-кат. парох не осудив.

З нагоди нанїшних зборів Тов. „Запорожська Січ" висказує своє глубоке співчутє джерзисітським братям з причини подій з дня 27. вересня с. р. і загріває їх до дальшої витревалости у їх важкій боротьбі за їхні слушні права.

Ню Йорк, Н. Й., 14. жовтня 1911.

За Комітет Тов.:
Іван Ганачівський, предс.,
Фелікс Дашкевич, кас.,
(Печать). *Казимир Камінський, секр. рек.*

Справоздане касове Р. Н. Союза за місяць серпень 1911 р

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	472	70
2	Mt. Carmel, Pa.	111	05
3	Olyphant, Pa	175	68
4	Jersey City, N. J.	78	84
5	Mt. Carmel, Pa.	140	00
6	Brownsville, Pa.	111	00
7	McAdoo, Pa	251	59
8	Elmira Heights, N. Y.	64	68
9	St. Clair, Pa.	189	20
10	Ansonia, Conn.	141	45
11	Waterbury, Conn.	50	34
12	Yonkers, N. Y.	150	58
13	Troy, N. Y.	49	68
14	St. Louis, Mo.	165	84
15	Buffalo, N. Y.	66	18
16	Lansford, Pa.	358	50
17	West Pawlet, Vt.	52	50
18	Seymour, Conn.	39	00
19	Homer City, Pa.	31	50
20	Jessup, Pa.	126	09
21	Mayfield, Pa.	24	00
23	Homestead, Pa.	132	00
24	Shamokin, Pa.	34	34
25	Trauger, Pa.	76	93
26	Belle Vernon, Pa.	42	00
27	Glen Lyon, Pa.	109	23
28	Mahanoy Plane, Pa.	351	59
29	Rhone, Pa.	121	53
30	Breslau, Pa.	138	88
31	Eleanor, Pa.	58	50
32	Trauger, Pa.	78	00
33	Northampton, Pa.	354	38
34	Old Forge, Pa.	36	94
35	Whitney, Pa.	75	00
36	Scottdale, Pa.	60	68
37	Chisholm, Minn.	115	69
38	Auburn, N. Y.	113	70
39	Syracuse, N. Y.	78	75
40	Edwardsville, Pa.	128	15
41	Westmoreland, Pa.	51	36
42	Passaic, N. J.	143	74
43	Simpson, Pa.	33	00
44	Mt. Carmel, Pa.	18	00
45	Philadelphia, Pa.	38	36
46	Plymouth, Pa.	244	50
47	Ambridge, Pa.	54	72
48	McKeesport, Pa.	146	04
49	Powhatan, W. Va.	28	75
50	Desloge, Mo.	4	50
51	Yatesboro, Pa.	78	40
52	Holyoke, Mass.	19	50
53	Pittsburg, Pa.	286	26
54	Terryville, Conn.	30	25
55	Carnegie, Pa.	153	88
56	McKees Rocks, Pa.	34	30
57	Cohoes, N. Y.	42	84
58	Ramey, Pa.	136	86
59	Leisenring, Pa.	73	20
60	Baltimore, Md.	—	—
61	Dunlo, Pa.	177	00
62	Lopez, Pa.	24	36
63	Ford City, Pa.	120	84
64	Gradatim, Pa.	9	00
65	Elizabeth, N. J.	146	14
66	New York, N. Y.	78	54
67	Butler, Pa.	13	50
68	Ansonia, Conn.	15	84
69	New York, N. Y.	19	50
70	Jersey City, N. J.	189	88
71	Franklin Furnace, N.J.	30	00
72	Alden Sta., Pa	139	50
73	Providence, R. I.	20	04
74	Granville, N. Y.	25	50
75	Mt. Carmel, Pa.	36	00
76	Newark, N. J.	55	43
77	Yorkville, O.	21	00
78	Minersville, Pa.	358	34
79	Meyersdale, Pa.	25	50
80	Pleasant Valley, Pa.	74	85
81	Baltimore, Md.	39	18
82	New Alexandria, Pa.	124	43
83	Carnegie, Pa.	19	20
84	Canonsburg, Pa.	33	84
85	Hazleton, Pa.	262	68
86	Olyphant, Pa.	16	50
87	Lancaster, N. Y.	36	36
88	Tonawanda, N. Y.	16	68
89	Simpson, Pa.	19	50
90	Centralia, Pa.	52	50
91	McKees Rocks, Pa.	49	68
92	Taylor, Pa.	85	44
93	Newburgh, O.	24	00
94	New Britain, Conn.	68	83
95	Beaver Meadows, Pa.	110	88
96	Pittsburg, Pa.	95	53
97	Marion Heights, Pa.	27	00
98	Shenandoah, Pa.	57	50
99	Wilkes Barre, Pa.	119	65
100	McKeesport, Pa.	21	24
101	Canonsburg, Pa.	16	44
102	Cleveland, O.	148	90
103	Export, Pa.	22	50
104	Perth Amboy, N. J.	152	98
105	Nicetown, Pa.	25	69
106	Chicago, Ill.	175	84
107	Sayre, Pa.	63	86
108	New York, N. Y.	139	71
109	Ellsworth, Pa.	66	66
110	Leetsdale, Pa.	57	00
111	Allegheny, Pa.	26	70
112	Cleveland, O.	30	24
113	New Florence, Pa.	72	84
114	Dunmore, Pa.	92	50
115	New Philadelphia, Pa.	60	00
116	Chisholm, Minn.	22	38
117	New York, N. Y.	88	74
118	Pittsburg, Pa.	14	52
119	Latrobe, Pa.	56	65
120	Spangler, Pa.	126	37
121	Trenton, N. J.	161	84
122	Trenton, N. J.	109	68
123	Scranton, Pa.	45	73
124	Ormrod, Pa.	52	90
125	Chicago, Ill.	10	74
126	Beaverdale, Pa.	61	68
127	Buffalo, N. Y.	89	57
128	Lorain, O.	27	20
129	Sykesville, Pa.	75	14
130	Pittsburg, Pa.	56	62
132	McKeesport, Pa.	61	30
133	Newark, N. J.	46	38
134	Ernest, Pa.	61	75
135	Smoke Run, Pa.	186	00
136	Carnegie, Pa.	38	25
137	West Seneca, N. Y.	9	00
138	Philadelphia, Pa.	10	86
139	Oil City, Pa.	44	97
140	Youngstown, O.	73	20
141	Little Falls, N. Y.	78	12
142	Elisabeth, N. J.	73	74
143	Windber, Pa.	55	25
144	New York, N. Y.	21	18
145	Altoona, Pa.	28	50
146	Detroit, Mich.	19	86
147	Allentown, Pa.	119	97
148	California, Pa.	33	84
149	West Seneca, N. Y.	26	43
150	Pittsfield, Mass.	13	50
151	Allentown, Pa.	17	58
152	Homestead, Pa.	—	—
153	Berwick, Pa.	—	—
154	Dunmore, Pa.	66	30
155	Perth Amboy, N. J	64	36
156	Sheffield, Pa.	28	86
157	Donora, Pa.	102	54
158	Creekside, Pa.	27	00
160	Jamaica, N. Y.	49	26
161	Tower City, Pa.	46	75
162	Scranton, Pa.	65	88
163	Chicago, Ill.	17	21
164	N. Hadley, Mass.	17	34
165	Chicago, Ill.	78	47
166	Barnesboro, Pa.	66	00
167	Cumbola, Pa.	52	00
168	Perth Amboy, N. J.	62	23
169	Scranton, Pa.	75	00
170	Chauncey, Pa.	—	—
171	Pittsburgh, Pa.	48	08
172	Fredericktown, Pa.	21	50
173	Cleveland, O.	36	84
174	Oxford Furnace, N. J.	34	50
175	Detroit, Mich.	33	72
176	New Burgh, N. Y.	33	10
177	Vegreville, Alta., Can.	12	00
178	Manchester, N. H.	14	36
179	St. Louis, Mo.	128	29
180	Scarbo, W. Va.	33	00
181	Manville, R. I.	10	11
182	Dixonville, Pa.	81	00
183	Sunderland, Mass.	24	68
184	Whiting, Ind.	82	50
185	Hazleton, Pa.	66	00
186	McAdoo, Pa.	60	19
187	Ford City, Pa.	56	83
188	Ginter, Pa.	120	57
189	South Fork, Pa.	45	18
190	Newark, N. J.	32	88
191	Troy, N. Y.	65	35
192	Herkimer, N. Y.	51	84
193	Red Star, W. Va.	13	50
194	Minneapolis, Min.	43	68
195	Peckskill, N. Y.	30	18
196	Whiting, Ind.	67	00
197	Swoyers, Pa.	123	41
198	Port Jerwis, N. Y.	38	34
199	Whiting, Ind.	55	98
200	Syracuse, N. Y.	7	02
201	Whippany, N. J.	15	18
202	Auburn, N. Y.	23	58
203	Brooklyn, N. Y.	43	32
204	New York, N. Y.	19	92
205	Emerald, Pa.	49	02
206	Woonsocket, R. I.	35	27
207	Jeanette, Pa.	87	36
208	Kingston, Pa.	73	34
209	Carteret, N. J.	132	50
210	Westchester, N. Y.	22	50
211	Stapleton, N. Y.	33	10
212	Cleveland, O.	65	00
213	Bayonne, N. J.	59	52
214	McKees Rocks, Pa.	—	—
215	New York, N. Y.	32	22
216	Hazleton, Pa.	41	00
217	Rochester, N. Y.	32	85
218	Youngstown, O.	39	00
219	Bakerton, Pa.	99	20
220	Chicago, Ill.	40	34
221	Chicago, Ill.	55	07
222	Mahanoy City, Pa.	144	45
223	Port Bowkley, Pa.	90	58
224	Belle Valley, O.	34	09
225	Desloge, Mo.	72	00
226	Hammond, Ind.	23	00
227	Derry, Pa.	84	20
228	St. Clair, Pa.	33	00
229	Scranton, Pa.	164	96
231	Centralia, Pa.	22	56
233	New York, N. Y.	25	13
234	Elizabethport, N. J.	75	86
235	Rossford O.	45	18
236	Ambridge, Pa.	5	34
237	Chester, Pa.	51	24
238	New Alexandria, Pa.	7	50
239	Philadelphia, Pa.	92	44
240	Phoenixville, Pa.	16	50
241	Newark, N. J.	23	40
242	Hawthorne, Ill.	32	22
243	West Pullman, Ill.	18	24
244	Bellefonte, Pa.	18	93
245	Trenton, N. J.	67	86
246	Crompton, R. I.	22	88
247	Wilmington, Del.	44	84
248	Coatesville, Pa.	52	02
249	Nanticoke, Pa.	55	71
250	Pittsburg, Pa.	124	05
251	Cleveland, O.	35	76
252	Northampton, Pa.	34	68
253	Lopez, Pa.	74	27
254	New Britain, Con.	19	33
255	West Newton, Pa.	44	11
256	Ronco, Pa.	26	62
257	Spring Valley, N. Y.	27	10
258	W. E. Pittsburgh, Pa.	37	68
259	Chicago, Ill.	52	55
260	Taylor, Pa.	57	86
261	Taylor, Pa.	57	00
262	Ansonia, Conn.	17	04
264	Juliet, Ill.	43	50
265	Taylor, Pa.	85	79
266	Glen Lyon, Pa.	49	86
267	Kingston, Pa.	40	20
268	Duquesne, Pa.	59	95
269	East Chicago, „Ind.“	43	50
270	Youngstown, O.	30	00
271	Troy, N. Y.	43	00
272	Delano, Pa.	22	50
273	Hudson, N. Y.	30	00
274	Youngstown, O.	35	82
275	Perth Amboy, N. J.	75	60
276	Ambridge, Pa.	40	38
277	Hartford, Conn.	24	24
278	Wilkes Barre, Pa.	66	72
279	Glen Campbell, Pa.	42	75
280	Butler, Pa.	29	90
281	Manchester, N. Y.	28	50
282	Syracuse, N. Y.	22	56
283	Auburn, N. Y.	26	10
284	Rome, N. Y.	14	52
285	Glassport, Pa.	13	50
286	Lorain, O.	21	63
287	Carnegie, Pa.	16	50
288	So. Betlehem, Pa.	33	62
290	Clarksburg, W. Va.	15	00
291	Brooklyn, N. Y.	21	54
292	Detroit, Mich	38	10
293	Duquesne, Pa.	67	50
294	Madera, Pa.	65	47
296	New Kensington, Pa.	44	70
297	Dravosburg, Pa.	34	59
298	Holden, W. Va.	54	95
299	Kent, Pa.	27	10
300	Johnstown, Pa.	94	43
301	Chicago, Ill.	26	69

Прихід за серпень єсть $19.259.44

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Прокопі Сьвятковській, Hazleton, Pa.	800.00
Николаю Федорчак, Shamokin, Pa.	900.00
Ксавері Маркович, Jersey City, N. J.	800.00
Гаврилі Зиньчак, Olyphant, Pa.	1.000.00
Грицю Білий, McAdoo, Pa.	550.00
Йосифі Гутер, Mahanoy Plane, Pa.	1.000.00
Йосифі Левицький, Homer City, Pa.	500.00
Семані Горкович, Lansford, Pa.	1.000.00
Дмитрі Примак, Oil City, Pa.	800.00
Захарію Кавчак, Johnstown, Pa.	77.00
Василеви Марчик, Simpson, Pa.	333.30
Марії Зущак, Wilkes Barre, Pa.	400.00
Марії Бугера, New York, N. Y.	400.00
Ґеновефі Бартніцкій, New York, N. Y.	400.00
Марії Срока, Philadelphia, Pa.	400.00
Катерині Шпак, Syracuse, N. Y.	400.00
Семані Губяк, St. Louis, Mo.	200.00

Запомога для:

Михайла Клянцко, Jersey City, N. Y.	100.00
Теодора Фринцко, Glen Lyon, Pa.	900.00
Николи Мизанин, Trenton, N. J.	100.00
Івана Бейба, Desloge, Mo.	200.00
Івана Лянґер, New York, N. Y.	50.00
Сирітська часть по Василю Дудра, Olyphant Pa.	600.00
Видатки Річного Засіданя	1.087.57
Орґан Р. Н. Союза	1.340.20
Бонди Головних Урядників	94.00
Платня Головних Урядників	270.00
Нагорода Орґанізаторів	96.15
Адмiнiстрація Р. Н. Союза	255.30
Розхід за серпень є	$15.053.52

Зіставлене:

Прихід за серпень єсть	19.259.44
Готівка з кінц. липня була	83.173.13
Весь прихід разом єсть	$102.432.57
Розхід за серпень єсть	15.053.52
Готівка з кінцем серпня остає	$87.379.05

З того:

Фонд сирітський	46.466.79
„ резервовий	20.275.37
„ народний	3.822.32
„ бідних	6.242.02
„ еміґраційний	1.471.86
„ розпорядимий	9.100.69
Разом	$87.379.05

Ів. Мартон, заст. предс.
А. Шаршонь г. кас.,
С. Ядловський г. ф. секр.

СПРАВОЗДАНЄ КАСОВЕ „РУСЬК. МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА"

за місяць серпень 1911 р.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	16	40
2	Mt. Carmel, Pa.	1	00
3	Olyphant, Pa.	3	75
4	Jersey City, N. J.	3	62
5	Mt. Carmel, Pa.	—	—
7	McAdoo, Pa.	12	08
8	Elmira, N. Y.	3	00
9	St. Clair, Pa.	7	83
10	Ansonia, Conn.	7	45
11	Waterbury, Conn.	2	00
12	Yonkers, N. Y.	1	75
14	St. Louis, Mo.	5	40
16	Lansford, Pa.	3	80
18	Seymour, Conn.		95
20	Jessup, Pa.	6	50
21	Mayfield, Pa.		50
23	Homestead, Pa.		—
24	Shamokin, Pa.		48
25	Trauger, Pa.		75
26	Belle Vernon, Pa.	1	00
27	Glen Lyon, Pa.	13	10
28	Mahanoy Plane, Pa.	6	00
29	Rhone, Pa.	5	40
30	Breslau, Pa.	2	70
33	Northampton, Pa.	31	05
35	Whitney, Pa.		75
36	Scottdale, Pa.	4	55
37	Chisholm, Minn.	1	75
38	Auburn, N. Y.	4	75
39	Syracuse, N. Y.	2	00
40	Edwardsville, Pa.	7	95
42	Passaic, N. J.	7	90
43	Simpson, Pa.	4	00
45	Philadelphia, Pa.	1	25
46	Plymouth, Pa.	9	00
47	Ambridge, Pa.		50
48	McKeesport, Pa.	2	75
53	Pittsburg, Pa.	14	65
55	Carnegie, Pa.	5	00
58	Ramey, Pa.		70
59	Leisenring, Pa.	5	55
60	Baltimore, M. D.		—
61	Dunlo, Pa.	1	25
63	Ford City, Pa.	2	00
65	Elizabeth, N. J.	1	75
67	Butler, Pa.		25
68	Ansonia, Conn.	1	13
70	Jersey City, N. J.	1	80
72	Alden Sta., Pa.	12	85
73	Providence, R. I.		50
78	Minersville, Pa.	2	50
81	Baltimore, Md.		90
82	New Alexandria, Pa.	4	00
83	Carnegie, Pa.		25
85	Hazleton, Pa.	3	75
87	Lancaster, N. Y.	2	40
90	Centralia, Pa.		25
91	McKees Rocks, Pa.		25
92	Taylor, Pa.	1	75
96	Pittsburg, Pa.	3	50
97	Marion Heights, Pa.		50
98	Shenandoah, Pa.	3	75
99	Wilkes Barre, Pa.	2	25
102	Cleveland, O.		—
104	Perth Amboy, N. J.	5	20
105	Nicetown, Pa.	—	—
106	Chicago, Ill.	2	40
107	Sayre, Pa.	2	50
108	New York, N. Y.	2	00
109	Ellsworth, Pa.		—
113	New Florence, Pa.		—
116	Chisholm, Minn.		—
117	New York, N. Y.		75
120	Spangler, Pa.	5	00
121	Trenton, N. J.	17	58
123	Scranton, Pa.	1	15
126	Beaverdale, Pa.	2	25
127	Buffalo, N. Y.		25
128	Lorain, O.	3	25
129	Sykesville, Pa.		50
130	Pittsburg, Pa.	1	60
132	McKeesport, Pa.	3	25
133	Newark, N. J.		—
135	Smoke Run, Pa.	1	75
136	Carnegie, Pa.	1	50
139	Oil City, Pa.	1	50
140	Youngstown, O.		50
142	Elizabeth, N. J.	3	90
147	Allentown, Pa.	5	25
148	California, Pa.	1	25
156	Sheffield, Pa.		—
157	Donora, Pa.	4	00
162	Scranton, Pa.	3	00
179	St. Louis, Mo.		75
182	Dixonville, Pa.	1	25
188	Ginter, Pa.	2	40
197	Swoyers, Pa.	7	50
198	Port Gervis, N. Y.		—
201	Whippany, N. J.		77
203	Brooklyn, N. Y.		50
207	Jeanette, Pa.	1	65
208	Kingston, Pa.	7	75
213	Bayonne, N. J.	4	28
214	McKees Rocks, Pa.		—
217	Rochester, N. Y.		50
222	Mahanoy City, Pa.	5	85
223	Port Buckley, Pa.	1	50
225	Desloge, Mo.		25
227	Derry, Pa.	1	15
228	St. Clair, Pa.		24
229	Scranton, Pa.	4	04
241	Newark, N. J.		25
244	Bellefonte, Pa.	2	75
245	Trenton, N. J.	2	85
246	Crompton, R. I.		25
247	Wilmington, Del.		50
249	Nanticoke, Pa.	1	80
255	West Newton, Pa.	1	75
257	Spring Valley, N. Y.	1	25
258	W. E. Pittsburg, Pa.		75
260	Taylor, Pa.		25
273	Hudson, N. Y.	2	25
276	Ambridge, Pa.	1	00
283	Auburn, N. Y.	1	25
285	Glassport, Pa.		25
291	Brooklyn, N. Y.		75
296	New Kensington, Pa.	2	00

Прихід за місяць серпень є **$387.75**

Зіставленє:

Прихід за серпень є	387.75
Готівка з кінц. липня була	12.980.39
Весь прихід разом є	13.368.14
Розхід за місяць серпень є	47.00
Готівка з кінц. серпня є	$13.321.14

Іван Мартон, заст. г. пр.,
А. Шаршонь, г. кас.,
С. Ядловський, г. секр.

Просьба до Русинів и Америцї.

Отсим звертаю ся до милосердних сердець Русинів американських, щоби своїми жертвами причинились до здвигненя памятника на гробі бл. п. о. Н. Стефановича. В першій мірі звертаю ся до сьвященьства руського в Америцї, бо се є моральний обовязок тогож поставити хрест на гробі свого собрата. Гроші на сю цїль належить засилати до Вп. А. Бучака 1401 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa., виписавши чек або моні ордер на імя: M. Porada. Кождий, хто дає на сю цїль гроші, має виразно зазначити, що дає на памятник.

При тій спосібности упрашаю Вас, всї руські Сполки пітсбурські як рівнож і Громаду церковну сьв. Івана Хрестителя в Пітсбурґу, щоби Ви не пожалували центів на сю благородну цїль і дали доказ, що память бл. п. о. Стефановича Вам дїйсно дорога. Памятник має коштувати около $1000, тож ще раз прошу: не переходіть до дневного порядку над сею просьбою.

Latrobe, Pa. дня 30. вересня 1911.

За комітет:

о. М. Данилович.

ДО ВСЇХ РУСЬКИХ ВСЕЧ. ОО. ДУХОВНИХ!!

Небавом (бо ледви за 3 місяцї) надійде річниця смерти дорогого а незабутого нашого Брата-Товариша, ревного трудовика як на поли церковнім, так і просьвітно-народнім, бл. п. о. Николи Стефановича.

Годилоб ся нам здвигнути до того часу на Його гробі помяник, гідний праці і заслуг Покійного.

Позаяк не зістали по Нім жадні маєтки, відзиваюсь проте до Вас, Всеч. оо. Духовні: скиньмо відповідну лепту на сю цїль (як приреклисьмо тоє в дни похорону), даймо незатертий доказ, що не вигасла ще тая любов, яка нас вязала з Покійним за житя, та що дорогий Він нам і любий, хотяй перестало бити Його щире серце а сира земля вкрила благородну стать!

Ласкаві а скорі датки упрашаєсь слати на адресу:

Rev. D. Dobrotwor
2280 W. 7th St.,
42-45 Cleveland, Ohio.

На сю цїль зволили вже зложити:

Їх Преосьвященьство Кир Сотер	$20.00
Всеч. о. Вол. Петрівський	10.00

о. Д. Добротвор.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" В НЮ ЙОРКУ.

В 40-ім числї „Свободи" оголошено:	$392.32
Ню Йорк: В. Цїльник сколєктував в Братстві сьв. Володимира на мітінґу	1.35
В. Цїльник сколєктував на колєкторську книжочку від: Л. Мирон, К. Миринюк, по 1 дол., І. Тарновський, В. Лисак, І. Корнацький по 25 цнт., разом	2.75
Н. Підлуський колєктор Тов. „Боян" сколєктував від: П. П. Швенґ, А. Гроховський і Спілка	5.00
Г. Чарнецький	2.00
П. П. Червенюк, М. Дмитерко, М. Мрук, Л. Якубовська по 1 дол., разом	4.00
Й. Шудрович, Ф. Ґіґас, Ів. Подлуський, М. Лисак по 25 цнт., разом	1.00
Я. Корнат, А. Бучак, І. Тишко по 1 дол., разом	3.00
Загальна квота	$411.42

Дальші жертви просить ся присилати на руки касієра: С. Чосник, 96 Ave A., New York, N. Y.

За Комітет:

Яків Корнат, предс.,
Стефан Чосник, кас.,
Іван Матейко, секр. фін.

СИСТЕМА ТРІЙОК.

І. Тишко, викликаний в „Свободі", ч. 38-ме, складає на „Укр. Нар. Дім" в Ню Йорку 1 дол. і кличе Атанаса Куша і Івана Драґана.

СПРОСТОВАНЄ.

В 40-ім числї „Свободи" має бути так: На хрестинах у Василя Толопка в Ню Йорку зібрав С. Сєнтий загальну суму $2.70, а не $2.50. Поправна квота буде зарахована до загальної суми.

За Комітет:

Я. Корнат, предс.,
С. Чосник, кас.,
І. Матейко. секр.

ПОЗІР, БРАТЯ РУСИНИ!

Великий Баль і представленє
в Вілмінґтон, Дел.

Руський Аматорський Кружок в Вілмінґтон, Дел. відограє в суботу, дня 28-го жовтня 1911. в гали п. Пулаского при 2 Washington Str., Wilmington, Del. 4-актову оперету

ТИМКО КАПРАЛЬ.

Баль розпічне ся точно о год. 5-тій пополудни і буде тягнути ся до години 11-тої. О годині 11-тій розпічне ся представленє. Всїх Русинів і Русинок як місцевих так і околичних запрашає сердечно Кружок Аматорський. За добру забаву і добру обслугу ручить

КОМІТЕТ.

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Іх Преосьв. Стеф. Сотер Ортиньский, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Організатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 1962 КВІТ $900.00
на девятьсот долярів, котрі п. Розалія Врублєвська отримала як посмертну запомогу по мужу Якові з Головної Каси Руського народного Союза в Америці.
Геркімер, Н. Й. 14 вересня 1911.
Розалія Врублєвська.
Сьвідки:
Мих. Коваль,
Ів. Лебедь.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 192.
Вол. Береза, предс.
Семен Мацейко, секр.

Ч. 1994 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Мих. Фук, Мих. Петрик і Ів. Лучечка отримали як надзвичайну запомогу з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Амбридж, Па. 30. вересня 1911.
Сьвідок:
Николай Петрович.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від.
Іван Лучечка, предс.
Мих. Фук, секр.

Ч. 1995 КВІТ $600.00
на шістьсот долярів, котрі п. Михайло Курила отримав як сир. часть з посмертної запомоги по Василю Дудра з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Олифант, Па. 21 вересня 1911.
Михайло Курила.
Сьвідок:
Г. Нідл.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 3.

Ч. 2007 КВІТ $650.00
на шістьсот пятьдесять долярів, котрі п. Мелянія Примак отримала як посмертну запомогу по мужу Дмитрі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ойл Сіті, Па. дня 4 жовтня. 1911.
Мелянія Примак.
Сьвідки:
К. Буряк,
І. Фрис.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 139.
І. Фрис, предс.
П. Буряк, секр.

Ч. 2008 КВІТ $150.00
на сто пятьдесять долярів, котрі місцевий Уряд отримав як похоронні кошта по Дмитрі Примак з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Ойл Сіті, Па. 4 жовтня 1911.
Іван Фрис.
Сьвідки:
К. Буряк,
А. Дзюбак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 139.
Ів. Фрис, предс.
П. Буряк, секр.

Ч. 2014 КВІТ $900.00
на девятьсот долярів, котрі п. Теодор Френцко отримав як надзвичайну запомогу за утрату очей з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Глен Лайон, Па. 6 жовтня 1911.
Теодор Френцко.
Сьвідки:
Т. Кен,
А. Круликовський.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 27.
Никита Сійчак, предс.
Ал. Френцко, секр.

Ч. 147 КВІТ $15.00
на пятьнайцять долярів, котрі п. Антін Бартушевич отримав як посмертну запомогу по сині Антоні з Головної Каси Руського Молодечого Союза в Америці.
Маганой Сіті, Па. 1911.
Антін Бартушевич.
Сьвідки:
А. Качмарчик,
Юлія Непівода.
Від місцевого Уряду Руського Молодечого Союза в Америці. Від. 222.
Й. Качмарчик, предс.
Ів. Качмарчик, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Ню Кенсінгтон, Па. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 296. повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 12-го листопада; розпічне ся точно о годині пів до першої по полудни; вибір нового уряду на слідуючий рік, та справозданя. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі утратять право голосованя на тім мітінґу. Кождий член має явити ся; неявивший ся член заплатить 50 ц., а урядник 1 дол. кари. — В. Каліновский, предс.; Т. Каліновський, кас.; С. Лебедь, секр.

Честер, Па. Братство Сошествія сьв. Духа, від. 237, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальний мітінґ відбуде ся дня 22. жовтня с. р. в гали церковній при улици Гарвінк. Заразом повідомляє ся, що всякі довги і кари членів мають бути вирівнані перед мітінґом. Хто не явить ся на сей мітінґ, заплатить 75 цнт. карн, а урядник $1.50. — А. Мищиха, секр. фін.

ПОДЯКА.

Діткнена страшним горем, по страті свого дорогого мужа, почуваю ся отсим до обовязку зложити сердечну подяку усім кревним, знакомим і приятелям покійника, що поспішили віддати йому послідну прислугу. З осібна дякую Всч. о. А. Улицкому за слова розради та потіхи, а також Товариству „Руський Молодечий Клюб Поступовий" і членам „Русько-Украінської Банди", що головно причинили ся до звеличеня похорону бл. п. Михайла.
Джерзи Сіті, Н. Дж. в жовтни 1911.
Настя Чорнева, вдова.

ЗМІНА АДРЕСИ.

Подаю до відома всім інтересованим, що моя теперішна адреса є слідуюча: Михайло Угорчак, 204 West 148 Street, New York, N. Y. 42-43

ПОЗІР!

Де є Марія Завойована з Загіречка коло Ходорова. Перебувала на Westchester коло Ню Йорку. Шукає її шваґер Николай Кучер, 62 Sussex St., Jersey City, N. J.

ПОШУКУЮ

товаришки житя. Єсьм Русин, родом з Канади. Маю готівки 600 дол., свою фарму, 120 акрів, вартости 1200 дол., та працюю в золотій майні, де заробляю 3.50 дол. денно. Прошу писати, залучаючи фотоґрафію, на адресу: Ben Blenk, Box 173, Idaho City, Idaho.

21-літний молодець, посідаючий власний інтерес і готівку, пошукує товаришки житя, 17—20 літної дівчини, Русинки, яка має трохи мастку. Інтересовані зволять голосити ся на адресу: S. L. 70 Central Block, Lowell, Mass.

КАЛЄНДАР.

ЖОВТЕНЬ.

Н. ст.	Дні	Руські сьвята
19	Четвер	† Томи апост.
20	Пятн.	Сергія і Вакха
21	Субота	Пелагії
22	Неділя	† Якова апост.
23	Понед.	Евлампія
24	Вівтор.	Филипа
25	Середа	Андроніка

НОВИНКИ.

¶ В місті Логенспорт, Інд., санітарний уряд заборонив провадити в однім і тім самім домі голярство і ресторант. Принятим було звичаєм, щоб отримати як найбільше число вліснтелї, заклади голярські провадили ресторант, з котрого давали премії в їдлї кождому костумерови. І так вписано було: Яйце на твердо, хто в нас голить ся. Кава горяча за тонїк на волосє. Змите голови — смаженця. Острижене волосся і чищене чобіт — мішанина (hash). Під словом „hash" розуміють Американці мішанину всяких відпадків, другий раз перероблених і поданих на стіл. Мійський лїкар гадав, що се жарти, але встаючи з крісла по голеню, отримав яйце на твердо яко презент. Розуміє сь, що його не приняв, тільки постарав ся о виключенє ресторанту з голярнї.

А. Вала.

¶ Пожадана зміна. „Public Utility Commission" віднесла опять нову побіду над желїзничими компаніями: почавши з днем 1-го грудня с. р. усї желїзниці суть обовязані продавати білєти подорожи з якоїнебудь точки стейту Ню Джерзи, до Гобокен або Джерзи Сіті, а не як досих пор, виключно лиш до Ню Йорку. Річ природна, що в виду того, інтересовані будуть о стільки менче платити за тікет.

¶ Цикльоп. В Балтимор сими днями прийшла на сьвіт дитина, зовсім схожа на мітольоґічного цикльопа. Вона мала лиш одно око, і то по самій середині чола. Око було нормальної величини, лиш без повік. Ніс і усї нюхові оргaни зовсім хибували, а лице понизше ока було так рівне і гладке, як чоло. Уста і борода опять були правильні. Новородок в пару годин помер. Хто були родичі виродка, держать в тайні.

¶ Мексик в передоднюнової революції. Часописи доносять, що прихильники прогнаного диктатора, Діяза, та відступивщого від кандидованя на президента Мексика ексміністра війни, сприсягли ся повалити теперішний уряд. Осідком невдоволених є місто Сан Антоніо, в Тексас. Нововибраний президент, Мадеро, не робить собі з того богато клопотів, однак населенє столиці задивляє ся на справу з зовсім иншого становиска. Загально обавляють ся вибуху нової, крівавої революції.

¶ Москвофільський розбій. В реальности „Народный Домъ", яку загарбали неправно москвофіли, від давна містив ся приют СС. Василіянок, які там удержували дївочий інтернат та школу. Се не подобало ся теперішним неправним властителям реальности, і вони, аби хоть наприкінци свого неправного пановання в Народнім Домі позбиткувати ся над „клятыми украинцами", порішили викинути СС. Василіянки з їх довголїтного прибіжища. Польський суд з найбільшою услужливостю поспішив вволити волю кацапам, і дня 20-го вересня силою опорожнив кімнати, занимані монастирем, школою та інтернатом. Кацапам уявило ся, що коли СС. Василіянки остануть без приюту, тоді і український дух впаде побіджений, Українці стратять право до Народного Дому. І не знати справді, чи сьміяти ся, чи плакати над тим! Наш народ, о якого вже не раз і не два вищербила ся польська сокира, не захитає ся перед кацапською безличностю. Противно, сей новий акт насильства отворить очи навіть слїпим, приспішить сю хвилину, коли народ зробить нешкідливою кацапську змiюку, зажене її до нори, і стане пильнувати, аби така погань не показувала ся більше на денне сьвітло.

¶ „Генеральное Собраніе" членів Общ. Качковского, скликане на день 29 м. м. до Львова зовсім не дописало, до чого причинив ся також зливний дощ. Мимо шаленої аґітації розвиненої в обох таборах русофільської преси, мимо висланих кількох десяток „юношей" на провінцію, які мали всїлякими обіцянками безплатної поїздки на зелїзниця та „попойки" у Львові заманити нарід, не удалось кацапським менерам стягнути більше як 250—300 селян. Торжество зачалось Сл. Божою в Преображенській церкві, підчас якої сьпівав збираний хор під батутою госп. Галушки. В богослуженю взяли участь офіціяльно також „девушки" з русского пансіона. По богослуженю виголосив один із молодших сьвященників проповідь на тему: „Моли ся, учи ся, труди ся", переплітаючи її часто цитатами... Шевченка. Відтак удались учасники до салї Народного Дома, при вході однак розвинено строгу контролю над прибуваючими, які мусїли бути засмотрені в карти вступу. Між учасниками звивались ревно „юноші" в синьо-червено-білих лентах та в кекардах та в червоних комедіянтських „рубахах". „Батюшек" прибуло також дуже мало. Ту і там видко було кількох теольоґів, кількох перебраних гімназистів, а не бракло також кількох народних учителів. Кождого підозрілого обступали сейчас шпіони, а иноді приходило між ґрупами учасників до перепалок. І так вже у вході до церкви виганьбив госп. Михалинич, богослов, відпоручників комітету будови церкви городецького передмістя, за се, що відважились продавати цеголки на будову церкви. На цілім „собранію" і не слїдно вже хочби такої манїфестації яку устроювали кацапи минувшими лїтами при такій нагоді. Дївчат та жінок прибуло дуже мало, а ґros зборів не творять вже самі селянські маси, як се було давнїйше. Взагалї слїдно, що се вже недобитки кацапського руху — який незабаром чей щезне з лиця галицької України.

¶ Переслїдованє української преси в Росії. Київський ґубернатор покарав редактора української ґазети „Рада" сумою 300 рублїв. Се вже друга кара за кілька тижнїв, бо передше покарано ґазету „Засїв" на 500 рублїв.

¶ Війна в Триполїс. По кількох дрібних морських побідах, наконець 12-го с. м. висадили Італїйці свої сухопутні війська в Триполїс. Турецька армія, крайно здеморалїзована, неспосібна до ніякої акції, цофнула ся у глубину краю. Тимчасом дипльомати Німеччини, Анґлії, Росії та Злучених Держав не устають у своїх змаганях, аби обі ворожі держави наклонити до мира і мирного полагодженя спору. Турецький уряд є вповні сьвідомий своєї безсильности і цілковитої неспосібности до ставленя збройного опору Італїйцям. Інакше задивляє ся молодо-турецька партія, яка, судячи з послїдних телєґрамів з Константинополя, не думає погодити ся з судьбою. Вона плянує повалити дотеперішний уряд, здетронізувати султана, розвязати парлямент, вигнати усїх Італїйців мешкаючих в Туреччині, та оголосити сьвяту всенародну війну проти наїздників. Італїйці з'єднали собі величезну симпатію поміж бідним арабським населенєм Триполїсу (столиці), що оноді розділили поміж них величезну скількість припасів поживи. Італїйська окупаційна армія дістала приказ безпровокаційно рушити в середину краю, щоб розправити ся з турецькими останками.

¶ Просьвітна робота Чехів і Німців. Ставимо собі за взорець просьвітну роботу, ведену у себе Чехами або Нїмцями, але позитивних даних про її розміри та успіхи маємо не богато. Знаємо з політичної арени богато про німецько-чеську боротьбу, але про бій, який зводять оба ті народи щодень о перевагу на полі культури, знаємо і читаємо мало. А тимчасом є се річи дуже цікаві і сьвідчать з одної сторони про велику завзятість, з якою чеський нарід стає до бою, а з другої сторони про дуже слабий опір Німців, що не могуть додержати кроку Чехам і чимраз менше чують ся господарами там, де так недавно ще панували абсолютно. Статистичні вісти чеського краєвого видїлу, оголошені друком 1910 р., дають інтересні порівнуючі дати з розвитку народних бібліотек, чеських і німецьких. Що правда, ті дати відносять ся ще до 1905 р. і за шість років при незвичайно інтензивній просьвітній роботі Чехів вони сильно побільшили ся. В розділї, посьвяченім публичним бібліотекам, читальням і музеям, находимо такі дати: на провінціяльні музеї в 1905 р. призначили німецькі повіти 1025 корон і німецькі громади 11.719 корон, коли в тім самім часї чеські повіти дали 5.300 кор. а чеські громади 45·964 корон. В 1907 р. в Чехії було взагалї 271 бібліотек, в тім 29 німецьких з числом 25.047 томів і 240 чеських з числом 107.918 томів. Дві бібліотеки були мішаного типу. Але вже в 1900 р. число субвенціонованих краєм бібліотек підскочило до 1·905, з чого припадає на німецькі 160 і на чеські 935. Загалом начислено в краю 3.208 бібліотек, з чого 490 по стороні німецькій і 2.718 по стороні чеській. Одна німецька бібліотека припадала на 3.770, одна чеська на 1.446 Чехів. Чеські повіти удержували 52 бібліотеки, німецькі ані одної. Чеські громади удержували 466 бібліотек, громади німецькі лише 55. З між ріжних чеських товариств було 267, що удержували власні бібліотеки, між тим коли таких самих німецьких товариств було лише 28. Німецькі фінансові інституції субвенціонували 16 бібліотек, чеські 126. Приватні сторони по німецькій стороні удержували 19 бібліотек, по чеській стороні 117 бібліотек. На 100 Німців припадало 11·5 томів, на 100 Чехів 21·6 томів. На 100 Німців випозичено 19·4 книжок, на 100 Чехів 31·7 книжок. Цікаве також отсе порівнанє: в чеських бібліотеках обовязки бібліотекарів сповняло безінтересовно 279 учителїв, в бібліотеках німецьких лише 27. Вже ті одні цифри вказують наглядно, до кого належить будучність в Чехії.

5199

¶ Нова польська „партія". До стрийського адвоката д-ра Рабіновича прийшов оноді молодий хлопець з листом такого змісту: Поважаний Пане Меценасе! Отсим ми, партія „Śmierć i Życie", просимо уклінно о уділенє нам через віддавця того листу в замкненій куверті 300 корон. Як би Ви не могли уділити зараз повисшої суми, то просимо о задаток 50 корин, а по решту зголосимо ся за 14 днів. Колиб Ви, пане меценасе, схотіли зробити ужиток з того листу, то кажемо наперед, що згинете від револьверової кулї. Тому просимо добре застановити ся, бо у нас жартів нема. Присягаємо спільно: „Один за всіх, всї за одного". Отже як би з приватної сторони хтось пробував якомусь нашому членови зашкодити, той з другої руки мусить згинути. Очікуємо гроший і рівночасно дякуємо. Товариство „Śmierć i Życie". Весь лист писаний очевидно по польськи. Адвокат Рабінович прочитавши його, звелів арештувати хлопця і візвав поліцію, котра ідучи по нитці до клубка, арештувала 29 літного Стефана Гравчика в брамі почтового уряду, де представник „Życia i Śmierci" дожидав готівки. Ґравчик, індаґований на поліції, чи застановляв ся над наслідками свого вчинку, відповів, що так, але нічого зробити не міг, бо „партія казала".

¶ Справа Мацоха. Духовні власти відіслали до судових властий акти справи Мацоха і не поробили в них жадних змін. По переглянению актів прокуратором, підуть вони до варшавської судової палати. Акт обжалованя обіймає 49 аркушів. Речинець розправи визначують на січень 1912 р.

¶ Покусав попа. В селї Вознесенським вкусила одного селянина скажена собака. За кілька днів він тяжко занедужав, і рідня післала за попом, аби його висповідав і запричастив. Коли піп висповідав, хорий звернув ся до попа з словами: „Нахиліть ся, я ще щось маю сказати". Коли піп нахилив ся до него, то хорий вкусив попа за ухо і заразив його скажениною. Піп зараз виїхав до Одеси лїчити ся.

¶ Убите офіцира. В Свиднику на Угорщині найдено трупа офіцира Івана Траша, стаціонованого у Львові. Відбував він там маневри. Коло трупа лежав окровавлений багнет, котрого похву незнаний злочинець покинув в недалекій стодолї. Обдукція тіла виказала, що самоубийство є виключене. Не ходило також о рабункове убийство, бо при небіщику найдено 4.000 корон готівкою. Був се мабуть акт мести якогось вояка, з котрим убитий поводив ся строго.

¶ Добровільно пішла на смерть. О потрясаючій події доносять з Кальтути. У всхідних Індіях паленє вдови по смерти мужа є недозволене. Мимо сего найшла ся женщина, що се зробила. Була се жінка знаменитого Індійця Сойлїлїні. Коли її доктори сказали рішучо, що її муж може жити ще найбільше кілька годин, пані Сойлїлїні одягнула ся у свої найдорожші одежі, помалювала собі лице і ноги червоною краскою і положила ся побіч умираючого мужа на кострі з легкогоріючих матеріялів, держачи у руках сьвяту книжку. Опісля сама підпалила сей костир і заки хто міг кинути ся їй на ратунок, згоріла. Муж її умер в 15 мінут по її смерти.

¶ Вистава почтових марок в Відни зібрала величезну скількість зборів марок. Головною атракцією вистави є збір около 35.000 неуживаних марок цілого сьвіта, власність Родрікеза з Буенос Айрес в Америці. На тій виставі находить ся найрідша марка на сьвіті, именно марка першої емісії марок острова Маврикія, котрої на цілім сьвіті находить ся лиш кілька примірників. Одну таку марку має в своїм зборі теперішний анґлїйський король Юрій, що перед кількома лїтами заплатив за неї на ліцитації 48.000 корон. Збір Родрікеза має найрідші окази марок, а між ними марки анґлїйської кольонії Родезія, оцїнювані на 480 і 2400 корон. Збір той обезпечено на пів міліона корон.

Без праці.

(Казка Івана Франка.)

(Дальше.)

— Ах ви драбські душі! — крикнув Іван, зірвав ся з землї і вхопив свій батіг тоншим кінцем у руку. Замахнув довжезним пужалном так, що аж засвистало в повітрі. Вигинчастий, ременем оплетений прут гадюкою оперезав голову ватажка, котрий від тої несподіванки від разу впав на землю мов косою підкошений. Другий замах повалив на землю другого драба, третій обезвічив третього, переломавши йому кости в обох руках. Заким розбійники поміркували ся, що Іван на правду боронить ся, вже пять з поміж них було калїками. А Іван гаратав далї, кождому даючи лиш по разу, але так, що мав того досить на весь вік. Увільнив князя, поголомшив тих, що держали коней, а ті що били лакеїв, не чекаючи почесної, і самі пустили ся на втїкача. Тодї Іван спокійнїсенько приніс із поблизького потока путню води, відільляв князя і дав йому напити ся, протверезив також лакеїв і з ними разом всадив князя до карити, а нарештї ту саму самарянську прислугу зробив також ватажкови опришків і його кумпанам, що мов порозкидані снопи лежали на серед гостинця. Голова в ватажка напухла як баняк, а поперек лиця мав він синїй басаман, мов ковбасу.

— А не казав я вам: дайте спокій? — добродушно мовив до него Іван. Та ватажко ніяк іще не міг прийти до себе. Сидячи посеред гостинця він в нетямі тільки рушав поблїдлими устами, але не міг з них видобути анї слова.

— Бувайте здорові, людкове добрі! — сказав Іван, вилїз на своє місце і взяв віжки до рук. Карита рушила з місця і швидко щезла розбійникам з очей. В найблизшім містї князь мусів задержати ся троха довше і кілька день пролежати в ліжку. Іван пильнував його як батька, не спав цїлими ночами і доносив князеви всего, чого тільки той потребував, хоч князь забув навіть дати йому гроші на видатки. Нарештї по кількох днях князь прийшов цїлком до себе і міг уже спокійно згадувати про страшну пригоду.

— Так се ти сам оден побив їх? — питав він Івана.

— Ну, а з ким-же я мав їх бити, — відповів Іван, — коли вас вони били?

— Але бій ся Бога, Іване, — скрикнув князь, — коли ти чув у собі таку силу, то чому-ж ти не побив їх уперед, заким іще вони до мене причепили ся?

— Як би мінї ясний пан був казав — почав Іван з найглупійшим на сьвіті видом:

— Мій Боже, який-же ти дурень, Іване! — скрикнув князь.

— Знаю се, ясний пане! — відповів Іван з радісним лицем. — І власне для того я не рушав ся з місця.

Князь тільки уста отворив.

XII.

Аж ось приїхали до міста, де проживала князева сїмья — жінка й дочка. Мабуть не дуже сердечно витали ся князь з княгинею, бо гроші, що привіз князь із рідного краю, зовсїм нерозмірні були до того, чого ожидала княгиня і чого потребували обі дами. Іван від разу почув, що в гарненькій вільлї, в котрій жила князївська сїмья й прислуга, стоїть якийсь прикрий дух, якесь повітрє душне та сперте мов перед бурею. З розговорів, які день у день вели ся між прислугою, він довідав ся, що обі панї в часї неприсутности князя наробили богато довгів, котрі разом з тими, що залягали ще перед відїздом князя до краю, доросли до дуже поважної суми.

— Ну, тай допекли вже нам ті вірителї, — говорили слуги. — Вже нераз княгиня казала аж викидати їх за двері, не пускати в браму. Та як ти його не пустиш? У нас у краю зараз би пізнати: прийде жид, пейсатий, довгополий, ну то чоловік зараз бачить, що його треба за карк та за двері. А ту дїдько їх пізнає, хто жид, а хто не жид. Прийде пан, у перстенях, при золотім ланцюху, вбраний так, що думав-би чоловік: князь якийсь! А ту за хвилю ясна панї дзвонить і каже того пана брати за плечі тай викидати!

З таких і подібних розмов Іван довідав ся, що княгиня з тяжкою бідою встигла зацитькати вірителїв, щоби ждали аж до приїзду князя і що, значить, тепер іно невидно вони спадуть сюди мов круки, а коли князївських грошей не стане, то треба надїяти ся великої біди.

Іван з разу сам собі не міг вияснити, чому всї ті розмови дотикали його так боляче, немов-би то річ ішла про його власну родину. Що привязувало його до князя? Нїчогісїнько. Не подобала ся йому й княгиня таки від першого погляду. Була се висока, випростувана, горда панї, котра доси анї разу навіть не зволила зирнути на него і загалом з прислугою обходила ся як з худобою або бездушними меблями. А княжна? Іван з разу якось не запримітив її. Була се невеличка, дрібненька осібка з круглою як яблоко головкою, капиночку задертим носиком і чорними, цїкавими оченятами, безмірно рухлива і щебетлива, вічно занята собою, своєю туалєтою, своїми канарками, своїми обожателями. Іван побачив її аж кілька день по своїм приїздї, коли прийшла оглядати четверню, що приїхала з краю.

— Ах, які-ж вони гарні! Ах, які-ж вони миленькі — скрикувала вона, плещучи коней по хребтах та мордах своєю дрібною, майже дїтською рукою. — Тепер я буду могла виїжджати на корсо, правда папочко?

— Ну, так розуміє ся! — буркнув князь.

— Тілько ти мусиш купити мінї кабріолєтик гарнесенький, гарнесенький. Купиш, папочко?

— Ей ти щебетушко моя! — сумовито сказав князь, — чого-би я для тебе не купив! Та тілько бачиш...

— Е, що там бачити! Купиш, купиш, купиш! — приговорювала дївчина скачучи довкола батька і гладячи його по під бороду. — Ах, як то буде чудесно!

А потому додала, приймаючи нараз поважний, а навіть троха затурбований вид:

— А візник? Чи се той візник, котрого ти, папо, з краю привіз — спитала показуючи на Івана, що стояв перед нею держачи конї.

— Той самий, Нїночко.

— Який поганий!

— Поганий, дитино? Чому поганий?

— Правдивий медвідь. Куди я з ним покажу ся?

— То можемо його відправити, — сказав князь.

— Відправ папочко. Приймемо джокея, такого, що й услужити потрафить.

І лестячи ся до батька мов кіточка вона пішла з ним у покої.

Іван почув правдиву ненависть до тої сороки, що, здавало ся, не мала нїякісїнького розуміня о божім сьвітї і о клопотах житя. То й справдї він почував якусь таємну радість, коли одного дня вірителї довідавши ся про приїзд князя і давши йому троха віддихнути, цїлою ватагою облягли князївську вільлю і оден за другим почали достукувати ся до покоїв. — Хотїв я допомогти їм — думав собі Іван. — Але коли се такі легкодухи, то нехай самі собі радять як зуміють. Навіть пальцем задля них не рушу, он що!

І сїв собі на лавці під стїною вільлї курячи люльку і не думаючи нї про що більше, як се звик був чинити в недїлю з полудня, коли ще служив у селї і коли для него наставала хоч коротка хвиля відпочинку.

— Іване! — роздав ся нараз срібллистий голосок з ґалєрії тут-же над його головою.

— Слухаю! — сказав Іван.

— Будь такий добрий, запряжи пару гнїдих до фаетону!

Легкий шелест сукнї сьвідчив, що властителька того голосу сквапно віддалила ся.

— Котра-би то могла бути, стара чи молода? — думав Іван, котрий не міг бачити її лиця. — Чорт їх по голосї пізнає, коли обі пищать як кітки. Але почекай лишень, ти вивірко!

Воркотячи він пішов до стайнї, де конї були вже вичищені, фаетон приготований, упряж блищала ся мов зеркало. Заким Іван наблизив ся до дверей, уже фаетон був запряжений.

В тій хвилї з вільлї вибігла панна Нїна, румяна, сьвіжа, в моднім спацеровім строю.

— Там папа з тими своїми вірителями марудить, — щебетала вона на пів сама до себе, на пів до Івана. — Що я маю слухати їх нудного балаканя? Красше переїхати ся до лїска.

І стала перед фаетоном, дожидаючи, щоб Іван допоміг їй всїсти, але навіть не дивлячи ся на него.

— Я з паннунцею не поїду, — сказав рішучо Іван.

— Не поїдеш? А то чому?

— Бо я поганий, медвідь, а паннунції треба джокея.

— Що? що? що? — лепотїла панна Нїна, а її личко спалахнуло живим румянцем — не знати, чи з гнїву, чи може зо встиду.

— Нехай собі паннунця шукають джокея, а я не поїду, — повторив Іван.

Панна Нїна ще хвилю вдивлювала ся в него якимись не то зачудованими, не то безконечно жалїбними очима. Румянець звільна щез із її лиця, котре поблїдло-поблїдло, а на очах у неї закрутили ся сльози.

— Грубіян! — шепнула і відвернула ся, щоби іти назад до покою.

Івана немов-би хто клїщами стис за серце.

— Ну, нехай паннунця сїдають, — сказав лагіднїйшим голосом. — Поїдемо вже, коли паннунця хочуть.

— Я не хочу! не поїду! — відрізала Нїна, і не глянувши навіть на него пішла до покою.

— Отто я дурний як чобіт, — воркотів сам до себе Іван, сидячи з люлькою в зубах на лавочці (конї і фаетон уже давно стояли на своїх місцях). — Непотрібно я вирвав ся. Ще собі подумає, що й я хочу користати з їх загального клопоту, щоби їй збитки робити. Фе, Іване, се не гарно, дуже не гарно!

І думав-передумував, що йому далї робити? Чи допомогти князеви, чи покинути його? Та не видумавши нїчого путнього, він махнув рукою і сказав сам до себе:

— Агій, та ще жидівська школа не валить ся! Почекаємо, що дальше буде.

XIII.

Якось не якось зумів князь зацитькати своїх вірителїв, хоч тих грошей, що він привіз із краю, не вистало навіть на те, щоби покрити й половину довгу. Але в гарненькій вільлї настали тяжкі часи. Треба було оскупно видавати на їду і на всякі найконечнїйші потреби, щоби тільки про людське око держати ся сяк-так з гонором: Потаємно продали пару коней і тяжку кариту, в котрій князь приїхав із краю, але й сего на довго не вистало. Тільки феноменальна легкодушність князя і його дочки та нїкому недоступні гордощі княгинї могли ще сяк так держати рівновагу в тім безвихіднім положеню. Іван довідав ся від лакеїв, що князь листом наказав свойому повномічникови в краю продати як найшвидше головну часть дібр.

— Повномічник, — говорив далї лакей — як стій так тогди відписав нашому ясному панови, що з продажі дібр нїчого тими часами не буде, раз що нема купця, а потруге, що нема що продавати.

— Як то нема що продавати?

— А так, що вірителї влїзли ясному панови на ґрунт, поінтабулювали ся і виправували собі таке, що весь дохід іде їм на сплату довгу і процентів. Якби був оден віритель, або як-би вони всї погодили ся, то може-би суд добра продав. Але вони чомусь не можуть погодити ся, мабуть надїють ся з ясного князя ще щось більше видусити, і для того держать його немов того, що за одну ногу завішений. І длятого повномічник написав, що не може анї дібр продати, анї доходу з них посилати.

Іванови аж горячо зробило ся, коли стрібував перенести ся в положенє князя.

— І чим-же се скінчить ся? — запитав він.

— Дочку продадуть, — злорадно всьміхаючи ся шепнув йому до уха лакей.

— Дочку? Панну Нїну? — остовпілий з дива скрикнув Іван.

— А вже-ж не кого. Є тут оден старий скупиндряга, головний віритель князя. Бароном титулує ся, але є собі простий жид, що ще з батька нашого князя почав соки тягнути і на нїм великого мастку доробив ся. Тай маюча пієльма! не відступає нашого ясного пана анї на крок, а як ми ось ту замешкали, то він і собі-ж. Ну, а при тій спосібности і инших паничиків підскубує. Так ото той барон знає дуже докладно, як стоять дїла нашого ясне-осьвіченого, та про те кредитує йому. Тепер ось знов якусь немаленьку суму позичив. Очевидно хоче так обпутати князя, щоби той нарештї мусїв віддати йому доньку. Вже він давнїйше поривав ся її дістати, але тодї ще наші пани троха лїпше стояли, то мало його вікном не викинули. Та він байдуже собі, всьміхнув ся, перепросив князя і княгиню, і далї своє ремесло провадив. Але тепер, знаю напевно, не піде вже так гладко. Тепер коли барон скаже: дайте за мене панну! — то вони не посьміють відмовити, ще й мусять чинити ся, що раді такому щастю.

— Ну, а щож панна? Не вже вона так зараз і піде за барона?

— Та що панна? Адже-ж бачиш яка вона! Скаче, сьпіває, танцює, грає, немов-би нї о чім іншім на сьвітї й не знала. Що ти з таким веретеном зробиш? Ну певно, як їй скажуть іти за барона, то вона не тої засьпіває. Але того смутку також на довго не стане. Барон богатий, дасть їй то, чого їй батько не може дати, а вона за строями, забавами і кавалєрами швидко і про барона забуде. Не дурно то кажуть: жінка як верба, де її посади, там і прийме ся.

Іванови аж мороз переходив по тїлї при тих словах. Так ось яка доля чекає сю гарненьку, нї в чому не тямущу дитину! Він не сумнївав ся, що князь спосібний на те, щоб її продати. Бажав тілько побачити того крука, що так довго чатував на свою здобичу. І недовго прийшлось йому ждати. Ще того самого дня барон прийшов зложити князеви візиту. Був то шпакуватий уже паниско, з випасеним животом, гладко виголеним лицем і вставлюваними зубами. Він мав звичай відкашлювати голосно і колисав ся на ногах мов бричка на ресорах. Великі, оловяні очи глядїли якось тупо, без виразу, тільки на мясистих устах проблискував раз-у-раз якийсь неприємний, зрадливий, чисто жидівський усьміх.

— Ну, сей певно чоловіка супокійно схрупає і вином запє! — подумав Іван, придививши ся баронови. І гірко, жалісливо якось зробило ся йому на души.

— Іване! — роздав ся тут-же над ним голос панни Нїни.

— Слухаю паннунції, — сказав обертаючись Іван, змішаний чогось, немов-би хто зловив його на якім злім учинку.

— Гніваєш ся ще на мене?

— Що се паннунця мовлять? — скрикнув Іван ще дужше змішавши ся. — Хіба-ж я коли небудь...?

— Значить, поїдеш зо мною?

— З охотою. В тій хвилї все буде готове.

Іван кинув ся до стайнї.

— Я зараз вийду вбрана, — кликнула на здогін йому панна Нїна.

За малу хвилину вже Іван з кіньми і з фаетоном чекав перед ґанком. Незабаром вийшла й панночка.

— Прийшов той обридливий барон, — щебетала вона вже прямо до Івана, поки сей допомагав їй сїсти до фаетона. — А, правда, ти його не знаєш! Щасливий ти! А я не хочу й через пять хвилин бути з ним під одних дахом. Нехай там з татком перекидує ся пустими компліментами!

Проїхавши може з пів години прибули до лїска. Спацери в тїнистих алеях були майже пусті. Повітрє було чудове, повне запаху і сьвіжости, цїле звенїло сьпівом пташенят. Іван почав помалїйше їхати. Йому конче хотїло ся поговорити з панночкою, а якимось прочутєм він зміркував, що й вона неспокійна сидить у фаетонї.

— Прошу паннунції, — сказав Іван обертаючи ся троха до неї, — чи то правда, що паннунця виходять замуж за барона?

Панна Нїна стрепенула ся в повозї, мов опечена.

— Хто тобі се сказав?

— Та я чув, слуги говорили.

— А як-би так було, то що?

— Жаль менї паннунції, дуже жаль, — сказав простодушно Іван. — Тим більше — додав по хвили, — що, як бачу, паннунця не дуже його люблять.

— Ох, ненавиджу його! — скрикнула панна Нїна.

(Дальше буде).

Дорогі Краяни!

Доношу Вам, що коло нашого міста Vegreville, в провінції Альберта (Канада) зелізнича компанія C. P. R. випустила недавно на продаж свої землі по 11.00 дол. за акер на 10-літну сплату з 6 проц. З гори платить ся 1 дол. 10 ц. від акра, то є $176.00 за кводер секції (160 акр.) і так само що року через 9 літ. Се є дуже легкі условини, бо платячи річно заледви тілько, що виносив би рент, набуває ся на власність красну землю, на котрій можна дуже вигідно жити. Земля тут чиста, чорна, піскувата, дає ся орати без жадного труду, бо нема на ній ані каміня, ані пнів, ані мочарів. Всюди є подостатком сіна і доброї жерельної води, до ліса по дерево на опал і будівельний матеріял близько, а до міста 8—15 миль.

Се є вже стара руська кольонія, де перед 10 лїтами поселило ся звиж 5 тисяч фармерів; суть тут добрі гостинці, церкви, школи, почти і штори Нар. Торговлї всюди по фармах. Родить ся всякого рода збіже і красна огородовина. Один акер видає 30 бушлів пшениці, 40 ячменю, 60 вівса а 200 барабоЛь. Клїмат умірковоаний, здоровий, лїтом не надто горячо і дощ з часта перепадає.

Скоро тілько пустили сі землї на продаж, то сейчас зачали напливати туди англїйські фармери зі стейтів і закуповували їх та поселялись між нашими людьми. Вони повідають, що ся земля вартує більше, як та, що її продали в стейтах по 80—100 дол. за акер. Тому-ж наші Русини повинні брати з них приклад і використати сю велику нагоду, і купуючи кусень красної землї, статись вже раз незалежними фармерами і робити на себе і свою родину а не на босів, капіталїстів і трости.

По близші безплатні інформації пишіть до загально знаного в Канаді руського нотаря П. Зварича, а він Вам не яко аґент але яко приятель щиро і совісно услужить словом і ділом. Адресуйте так:

Peter Svarich,
Box 40, Vegreville, Alta., Canada.

Женщина інтелїґентна, Русинка, в молодім віці, знаюча добре провадити кухню на краєвий спосіб, пошукує місця, найрадше у сьвященика. Зголошеня на адресу: Miss Natalia Dichtiar, 531 Maple Ave, Johnstown, Pa. 41—42

ЧИТАЙТЕ! Фарми і лоти на продаж.

Настають часи безробітя. Хто має який гріш а не хоче його стратити, нехай завчасу купить собі фарму або лоту і то в такім місци, де он мав спосіб легко прожити і забезпечити собі добру роботу. Таке місце є

в YORKTOWN, VIRGINIA.

Майнзон! Спішіть ся, поки маєте нагоду.

Прошу явити ся лично найпізнїйше о 11-ій год. перед полуднем кождого вівтірка.

По всякі інформації пишіть до руського аґента Василя Матолича. Адресуйте:

B. MATOLICH,
821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

На сплату
по 5 цент. денно або $1.50 місячно.

Кождому Русинови пішлемо 14-каратовий, поволочуваний **годинник** і дармовис вартости 20 долярів, на сплату по 1 дол. 50 цент. місячно.

Місячні рати будете сплачувати лишень тодї, як дістанете вже годинник, випробуєте його і будете вдоволені з нього.

Пишіть сейчас по інформації і катальоґ, залучаючи марку на відповідь, до:

AMERICAN WATCH CO., DEPT. 6.
1152—1154 Milwaukee Ave., Room 210.
CHICAGO, ILL.

Жінки! Учіть ся акушерства.

Єсе хороше занятє, запевнююче Вам гарний заробок на усе житє. Адресуйте: **Doctor C. Deutsch,** 48
229 East 14th Str., New York, N. Y.
Tel. 933 Stuyvesant

Російсько-Американська Лінія

ОДИНОКА ЛІНІЯ БЕЗ ПЕРЕСІДАНЯ.
— МІЖ РОСІЄЮ І АМЕРИКОЮ. —

8½ дня до Ротердаму, 11½ дня до Лібави.

„ЛІТУАНІЯ“ — 21-го Октобра
„БІРМА“ — 11-го Новембра

III кляса $29.00	III кляса $30.00
II кляса $45.00	II кляса $47.00
I кляса $52.00	I кляса $62.00

По близші подробиці просить ся звертати до наших аґентів або до головного заступництва;

A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY NEW YORK, N. Y.

10 центів.

Наколи зобовяжете ся платити по 10 центів денно, то пішлемо Вам на кредит отсей прегарний ґрамофон плитовий.

5 ЦЕНТІВ.

Наколи зобовяжете ся платити по 5 центів денно, пішлемо Вам 14 кар. позолочений (gold filled) годинник о трох ковертах, 11 каменях, з ґаранцією на 20 лїт, а також ланцушок і дармовис.

Тепер не присилайте ані цента, лиш пишіть по катальоґ з залученем марки на пересилку до: 39—42

LIBERTY COMMERCIAL CO.,
343 E. 9-th STR., Dept. F., NEW YORK, N. Y.

УЛЮБЛЕНИЙ ТЮТЮН ЧЕРЕЗ СОРОК ЛІТ.

Кождий рід чи виріб якогось товару, які вдоволювали многих людий через сорок літ, мусять бути безусловно найлїпшим для кождого купуючого.

Славний виріб тютюну Navy є власне таким. Близько через пів столїтя сей тютюн був улюбленим так до куреня як і до жутя. Він є передовим родом довготятого американського тютюну а його популярність є дійсно заслужена. Просить ся всіх, котрі ще не курили сего знаменитого тютюну, який є одним з найлїпших виробів славної American Tobacco Company, щоби спробували його. Наколи вони попробують, начнуть уживати його стало.

З Navy тютюну можна робити добрі папіроси. Паперці дістаєсь даром з кождою пачкою тютюну, опакованого проти вогкости і пороху.

GAIL & AX
NAVY
Єсть найлїпшим тютюном

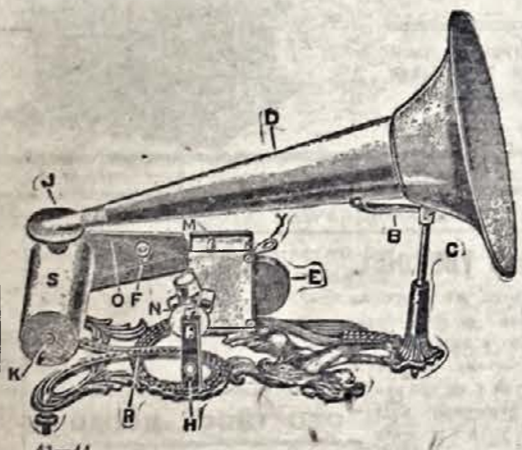
так до куреня як і до жутя, бо через 40 лїт був сей тютюн першорядним виробом Long Cut Tobacco. Старанне опакованє охороняє його від вохкости і пороху. Знаменито надаєсь на папіроси.

Паперції даром до кождої пачки. Зверніть увагу на охоронну марку і на імя „Gail & Ax“, яке находить ся на кождій пачцї.

ПОВНА ВАГА
5c.
Продаєсь всюди.

The American Tobacco Co.
Successors to GAIL & AX

41—44

Дармо!

Купіть у нас за $6.00 найлїпшого тютюну до папіросів і виберіть собі презент з слїдуючих предметів: 1. Найновійший імпортований **фоноґраф** з великою нікльованою трубою і рекордами, який грає гарно й виразно усяку музику і пісні. Кождий може мати в своїм мешканю концерт. 2. Красна **гармонїя** з славної нїмецької фабрики з нотами і вказівками. 3. Гарний столовий, нїкльований **годинник** з музикою, що грає за кождим разом 10 мінут. 4. Грубо золочений дамський або мужеський **зиґарок**. 5. Столовий **сервіс** в краснім пуделку: 6 ножів, 6 вилок, 6 великих і 6 малих ложок, 1 ніж до масла і 1 ложочка до цукру. — За наш презент хочемо, аби Ви поручали нашу фірму Вашим знакомим. Пришлїть нам на задаток 50 центів марками, а ми зашлемо Вам 40 пуделок тютюну 4-ох родів за $6.00 і вибраний Вами презент. Решту $5.50 заплатите по відібраню товару. Кому сей товар не подобає ся, може його не приняти.

English Asiatic Tobacco Co., Dept. Л.,
115 E. 7th Str., New York City.

Позахатні робітники.

Робітники, виставлені на холод і вохкість, уникнуть докучливих болів ревматизму і невральґії, уживаючи д-ра Ріхтера „Pain Expeller-у“ в хвилї, коли почують перші кольки (ломаня).

Сей лік має заневнену постійну славу від 43 лїт. Уживають його скрізь по цілім сьвітї, а дістати його можна у всіх друґсторах Злучених Держав по 25 і 50 центів за фляшку.

Уживайте його також в случаях напруженя мускулів, звихнень, болів в суставах, в боцї і в грудях, болю зубів, ушей і жолудкових корчів.

Повне поученє в руськім язиці находить ся в кождій коробці.

Будьте уважні і вистерігайте ся численних наслїдувань. Правдивий Pain Expeller находить ся тільки в такій коробці, яка тут представлена на образку.

Сей лїк виробляють

F. Ad. Richter & Co.
213—215 Pearl Str., New York City

Телєфон: 1323 Орчард — Істнує від р. 1880.

ОДИНОКИЙ РУСЬКО-СЛАВЯНСЬКИЙ БАНК

А. ГРОХОВСЬКИЙ і КОМПАНІЯ

В Ню Йорку: 111—115 EAST 7th STREET.
В Брукли́нї: cor. GRAND STR. & BEDFORD AVE.
101 ROCKAWAY ROAD, JAMAICA, L. I.

$100,000.00

вложив наш Банк в державну касу на обезпеченє своїх чинностий.

Свої вкладки (ощадности) можете розпочати від одного доляра, а від кождої вложеної квоти будете діставати відсотки.

В нашім Банку дістанете по найдешевшій цінї:

Шифкарти всїх корабельних товариств.

Зелїзничі білети (тікети) до всїх місцевостий Злучених Держав і Канади.

Пересилаємо і міняємо гроші всїх країв по точнім біржевім курсї.

Правничий відділ Банку занимає ся веденєм найріжнороднїйших справ як в Америцї так і в старім краю: виладжує всякого рода повновласти, акти, купна, продажі, посередничить в вироблюваню старостинських пашпортів, служобових книжок і т. п.

Споряджені нами документи потверджують ся австрійським консулем і мають правну силу в Австрії.

Всї порученя виконують ся скоро, ретельно, чесно і за малу винагороду.

По всякі інформації звертайте ся до нас.

Відповіди даємо відворотною почтою.

В наших Банках можете представити свою справу своєю рідною мовою, а через те Ви всьо порозумієте-і Вас порозуміють. Недорозуміня виключені.

Банк отвертий у буднї до 9. години вечером, а в неділї до год. 4-ої. 41—44

ТАНА ПРОДАЖА ШИФКАРТ.

Одинока руська аґенція шифкартова в Ню Йорку.

ВАЖНЕ! По причині конкуренції між лїніями, можете від нас відїхати до Старого Краю найменшим коштом на добрих, поспішних шифах на Гамбурґ, Бремен, Ротердам і Антверпен.

Желаючі скористати з нагоди низької цїни, повинні удавати ся до нас зі всякими запитами о інформації і о час відпливу кораблїв.

Жиючим подальше від Ню Йорку, завчасу замовляємо місця на шифах, як і наші аґенти встрічають пасажирів на стаціях (depot) в Ню Йорку. Ми стараємо ся о вигоду пасажирів, як також і про їх баґажі і нічліґ.

КРАЯНИ! По що йти до чужих, котрі Вас не розуміють, коли можете удати ся до нас так, як до свого дому. Хто мав замір їхати до старого краю, або спровадити кого до Америки, нехай удасть ся до нас, а ми ручимо, що дістане добру услугу. — Нумер телефону аґенції єсть: Orchard 887.

Удавайте ся особисто, листовно або по телефоні до:

G. KUNASHEVSKY, 179 East 3rd Str., New York, N. Y.

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба клас і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	1Е
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух астр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні віровaня	20
Русько-анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товарпска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминик за померших	10
Папері листові з вінєтами, оден.	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латиньскими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірничок найкрасших пісень цер.	10
Ангельский хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латиньскими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латиньскими бук.	1.80
Зборник	1.90
Зборчичок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Цїни і правила оголошень в „Свободї".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жаданє листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубрицї „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разі оголошенє безусловно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всіх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцяють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.